ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

№ 236 (10.232).

1991 йил 6 декабрь жума

Баҳоси 8 тийин.

• Вилоят ижроия қўмитасида

МИЛЛИОНЛАБ ОЛИШЯПТИ, САМАРАСИ-ЧИ?...

ВИЛОЯТ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАСИДА КИЧИК КОРХОНАЛАР ВА ШИРКАТЛАР ФАОЛИЯТИНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШГА БАҒИШЛАБ ЎТКАЗИЛГАН ЙИҒИЛИШДАН

Кейинги пайтларда халқимиз ўртасида кенг истеъмол молларига тақчиллик ниҳоятда сезилмоқда. Дўконлар пештахталарининг бўм-бўшлиги турли даражадаги минбарлардан айтиляпти. Матбуотда кўплаб ёзилмоқда, лекин бу билан икки ярим миллиондан зиёд аҳоли яшайдиган вилоятимизда тўкин-сочинлик бўлиб қолмаяптику. Бу аҳволни бартараф этиш мақсадида кичик корхоналар ҳамда ширкатлар ташкил этилганди. Айнан шулар ҳозирги кунда қандай фаолият кўрсатмоқда?

Тошкент вилоят ижроия қўмитасида бўлиб ўтган йиғилишда ана шу ҳақда сўз юритилди. Йиғилишни халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгашининг раиси С. Д. Сайдалиев очди.

— Биз кичик корхоналарни тузишимиздан мақсад аҳолини турли маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилаш эди,— деб сўз бошлади нотиқ.— Лекин афсуски бу кутганимиздек натижани бермаяпти. Айни пайтда вилоятимизда 997 та ишлаб чиқариш ширкатлари фаолият кўрсатмоқда. Тасаввур қилайлик, мана шулар астойдил меҳнат қилиб, маҳсулот ишлаб чиқарганда дўконларимизда бугунгидек ачинарли аҳвол бўлмасди. Ҳозирги ширкатларнинг айримлари «бирининг дўпписини иккинчисига кийдириш»дан нарига ўтмаяптилар. Фақат пул топиб, чўнтакни қаппайтиришни ўйлаяптилар холос. Маҳсулотдан эса дарак йўқ. Натижада аҳолини бизга нисбатан норозилиги кучаймоқда. Ҳамма нарсанинг ҳам чегараси бор. Ҳурматли шоиримиз Қуддус Муҳаммадий бир шеърларида. «Пақ этди, шақ этди, тухум ёрилиб кетди» деганларидек халқимизнинг сабр-косаси тўлган. Яна шу тухумнинг куни келмасин. Мана ҳозирги йиғилишда айнан шу ишга мутасадди кишилар йиғилишган. Биз бу соҳани қандай бўлмасин оёққа турғизишимиз шарт. Бизни вилоятимизга ҳозирги пайтда ҳеч ким ташқаридан нарса келтириб бермайди. Биз ўз ақл-идрокимиз, дадил ташаббусимиз билангина бугунги кундаги оғир шароитни яхшилашимиз мумкин.

Айтмоқчиманки, биз кичик корхоналарни яхши ниятларда ташкил қилганмиз. Тўғри, бу соҳада ҳам ҳалол ишлаётганлар кўп, қандини урсин улар. Лекин кимки халқимиз ҳаққига хиёнат қилса яхшилик кутмасин. «Қингир ишнинг қийиғи қирқ йилда билинади», дейди доно халқимиз. Шундай экан, келинглар, биргаликда халқимиз ҳаётини яхшилаш учун ишлайлик.

— Вилоятимиздаги мавжуд ширкатларда 29,5 минг киши меҳнат қилмоқда,— дейди йиғилганларга вилоят ижроия қўмитасининг раис ўринбосари, вилоят иқтисодий қўмитасининг раиси А. А. Валиев — 1 октябрга қадар 326 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Лекин ишимизда ҳали жиддий камчиликлар бор. Авваламбор жойлардаги маҳаллий кенгашлар ва ижроия комитетлари бу ишни қатъий назоратга олиб, қўлларидан келганича ёрдам кўрсатмаяптилар. Айрим кичик корхоналар хом-ашё ҳамда бинолар етишмаслиги оқибатида қийин аҳволда қолдилар. Натижада 1991 йилнинг 10 ойи мобайнида ширкатлар банклардан 94,8 миллион сўм олган бўлсалар, 20,8 миллион сўм пулни қайтардилар холос. Бу умумий олинган маблағнинг 21,9 фоизига тенгдир. Айрим ҳолларда давлат маблағига хиёнат қилиш ва турли қонунбузарликлар ҳам учраб турибди. Масалан ҳозирги ниҳоятда иқтисодий қийин шароитда вилоятдаги айрим район ҳамда шаҳар ижроия қўмиталари қарор қабул қилиб, айрим ширкатларни солиқ тўлашдан озод қилиб қўйишибди. Бу иш аҳир қонунга хилоф-ку. Шу жумладан Олмалиқ шаҳридаги «Усто», «Бинокор», «Антей»; «Тюбинг» ширкатлари билан ҳам шундай ҳол юз берган. Фақатгина ўз вақтида кўрилган тадбирлар натижасидагина биз улардан 338 минг сўм солиқни ундириб олдик. Яна шундай ҳолатлар содир бўляптики, айрим маҳаллий кенгашлар ижроия қўмиталари солиқ ҳамда бошқа орган ходимларининг иштирокисиз ширкатларни расмийлаштириш ҳақида қарор қабул қиляптилар. Натижада ширкатлар ишлаяпти, лекин солиқ тўловчилар рўйхатида номлари қайд этилмаган. Бу салбий ҳолатлар Қибрай, Калинин ҳамда вилоятимизнинг бошқа районларида ҳам аниқланди. Бундан ташқари «Промстройбанк» тармоғи текширилганда шу йилнинг ўн ойи мобайнида 649 та ширкатдан 217 тасида олинган маблағнинг мақсадга мувофиқ ишлатилмаётганлиги аниқланди. Текшириш натижаларига кўра 69 ширкат иши назорат органларига текшириш учун топширилди. Яна бир факт. Калинин районидаги «Прогресс» ширкатининг бош ҳисобчиси А. Абдураимов ҳужжатларни қалбакилаштириб 23,7 минг сўмни ўзлаштирган. Шу райондаги «Биотехнолог» ширкати ҳам банкдан 260 минг сўм миқдорида маблағ олган. Банк ходимларининг ўз ишларига совуққонлиги натижасида улар бу маблағни бошқа ширкатларга фойдаланиш учун берганлар. Бу юқорида ўртоқ Сайдалиев айтиб ўтганларидек, «бировнинг дўпписини, бошқа бировга кийдириш»дан бошқа нарса эмас. Шу пайтгача мазкур «Биотехнолог» ширкати ўз қарзини тўламади. Мана шундайлар ҳисобига гўёки ширкатлар рўйхатда бор, лекин халқимиз кўз тикиб турган маҳсулотдан дарак йўқ. Чамаси, улар асосий мақсадни унутиб қўйган кўринишади. Паркент районидаги «Чевар» ширкатининг собиқ раис вазифасини вақтинча бажарувчи Ш. Рустамов ҳам қалбаки ҳужжатларни расмийлаштириб, 30 минг сўмни ўзлаштирган. Мен бундай қонунбузилишларнинг айримларини айтдим холос. Биз тезда ушбу салбий ҳодисаларни қандай келиб чиқаётганини аниқлаб, шошилинч чоралар кўрмасак ўз олдимизга қўйган мақсадимизга эриша олмаймиз.

Кейинги сўзга чиққан кишилар ҳам кичик корхоналар ва ширкатлар ишини яхшилаш ҳақидаги ўз мулоҳазаларини йиғилганлар билан ўртоқлашдилар.

Ҳа, мақсад қанчалик улуғ бўлмасин, бу ишга ўз жиғилдонидан бошқа нарсани ўйламайдиган, ташаббуссиз шахслар қўшилиб қолса иш чаппасидан кетиши аниқ. Бунга биз ушбу йиғилишда яна бир бор иқрор бўлдик. Тўғри, йиғилиш ниҳоясида вилоятимиз районлари раҳбарлари, кооперативлар ҳамда банк бошлиқлари кичик корхоналар ҳамда ширкатлар ишини яхшилаш бўйича келишиб олишди. Бироқ ...Келинг, яхшиси, «подадан олдин чанг чиқармайлик». Ҳаммасини вақт кўрсатади. Лекин бизнинг бу мавзуга яна албатта қайтиш ниятимиз бор.

• Президент сайлови олдидан

УЗОҚНИ КЎРА БИЛИШ ОСОН ЭМАС

ҒАЛАБА ноҳиясидаги боғдорчиликка ихтисослаштирилган «Огонёк» шўро хўжалигида Президент сайловига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Юзлаб деҳқонлар ва фаоллар иштирок этган бу йиғилишда республика Президентлигига номзодлар ҳақида фикр-мулоҳазалар айтилди.

Биринчи бўлиб сўзга чиққан хўжалик директори Зикрилла Раҳматуллаев шундай деди:

— Иқтисодиётдаги ҳозирги аҳвол ҳаммамизга аён. Шундай оғир жараёнда бўлиб ўтадиган сайловда биз ким учун овоз беришимиз мумкин? Ҳеч иккиланмасдан ҳозирги Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов учун деб айта оламиз. Негаки у узоқни кўра биладиган, иқтисодий таназзулдан тезроқ чиқиб кетиш йўлларини излаётган ва буни амалда бажариш учун бел боғлаган етук иқтисодчи эканлигини унутмаслигимиз керак. Бундан ташқари биз деҳқонларнинг ҳам яхши ишлашимиз учун катта имкониятлар яратиб берилмоқда, бу Президентимизнинг саъй-ҳаракатлари боис амалга ошмоқда.

Шундан сўнг нотиқ республикадаги ижтимоий-сиёсий вазият ҳақида гапира туриб, Президент турмушнинг барча соҳаларида амалга ошираётган ишлари хусусида ҳам сўз юритди.

Хўжалик меҳнат ва уруш фахрийлари кенгаши раиси, Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси Айдарҳон Турунова сўзга чиқиб, бу таклифга қўшилажагини билдирди.

— Халқимизнинг турмуш шароитини яхшилаш, юқори меҳнат унумдорлигига эришиш йўли ҳозирги пайтда тезроқ ҳал қилиниши керак бўлган муаммоларга йўл очади,— деди хўжалик касаба уюшмаси раиси Анатолий Косенко. — Шундай экан, Президент сайлови ва жумҳурият мустақиллиги учун овоз бериш кўп нарсани ҳал қилади. Касаба уюшмаси ходимлари ҳам Президентликка Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга чақиради.

Йиғилиш қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президентлиги сайловида ўртоқ Ислом Абдуғаниевич Каримов номзодини қўллаб-қувватлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Тоир МЕҲМОНҚУЛОВ.

МОСКВА ОСТОНАСИДАГИ ҒАЛАБАГА БАҒИШЛАНДИ

4 декабрь куни Тошкентда совет қўшинларининг Москва остонасида қарши ҳужумга ўтган кунининг 50 йиллигига бағишланган жумҳурият илмий-амалий конференцияси бўлди. Уни жумҳурият «Билим» жамияти, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи, Уруш ва меҳнат фахрийлари жумҳурият Кенгаши ташкил этди.

Конференцияда сўзга чиққан олимлар, саркардалар, уруш фахрийлари Москва остонасида немис-фашист қўшинлари устидан қозонилган ғалабанинг тарихий аҳамияти ҳақида гапирдилар. Туркистонлик жангчиларнинг бу ғалабага қўшган ҳиссасини таъкидладилар.

Конференция материаллари ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясига доир лекция ишларида фойдаланилади.

29 декабрь куни Ўзбекистон жумҳурияти Президенти сайлови ва референдум ўтказилиши муносабати билан конференция қатнашчилари президентликка номзод И. А. Каримовни қўллаб-қувватлаб, қарор қабул қилдилар.

(ЎзТАГ).

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ВА ХЎЖАЛИК ЮРИТИШ УСУЛЛАРИ

ТАРОЗИНИНГ ТЕНГ ПАЛЛАСИ

БУ ЙИЛ Пискент ноҳиясидаги «Пискент» шўро хўжалиги меҳнаткашлари пахта, сабзавот турлари, макка дони, мева, полиз маҳсулотлари етиштириш режасини ошириб бажаришди. Йиғиштириб олинган 8280 тонна пахта ҳосилидан 19 миллион 900 минг сўм даромад олиниши керак. Ҳар доим бўлиб келганидек, пахтани хом ашёси эмас, дастлабки ишлов бериб, тола сифатида сотилади. Шунда юқорида келтирилган даромад кўрсаткичи бир неча баробар ошади. 1750 тоннага яқин сут ишлаб чиқарилди. Бу ўн ойлик режадагидан анча кўп демакдир. Ютуқлар ўз ўзидан қўлга киритилмайди. Ҳар бир юқори кўрсаткич ортида қўли гул, сўзи ва иши бир тадбиркорларнинг меҳнати ётади.

— Ишни ташкил қилишнинг ижара пудратига ва ялпи даромадга қараб ҳақ тўлашга ўтилганлиги хўжалигимизда ўзининг яхши самарасини бера бошлади,— дейди «Пискент» давлат хўжалиги директори Бектой Усмонов.— 1990 йилда 2 миллион 463 минг сўм соф фойда олинди. Пахта хом ашёсини сотишдан маҳсулотни қайта ишлаб тола сотишга ўтилганлиги сабабли 1990 йилда давлат хўжалиги 10 миллион 700 минг сўм (132 фоиз) даромад қилди. Соф фойда эса 9 миллион 522 минг сўмни ташкил этди.

Кичик корхоналарни кўпайтиришга ҳаракат қилаяпмиз. Чунки бу хўжалик ҳисоби, давр, мустақиллик тақозосидир. Сутни совутадиган цех қурилди. Мавсумда 2 минг тонна сут топширилиб, 36 минг сўм соф фойда олинди. Хўжалигимиз ҳудудида 12 мингдан ортиқроқ киши истиқомат қилади. Шундан 4 мингга яқин киши жамоамиз аъзосидир. Аҳоли сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Кичик-кичик цех ва корхоналарни ишга тушириш бир томондан одамларимизни иш билан таъминлашда ёрдам берса, иккинчи томондан хўжаликка соф фойда келтира бошлайди. Биз келгусида олдимизда кўндаланг бўладиган муаммоларни ҳал қилишда мана шундай иш юритиш услублари қўл келади, деб ҳисобламоқдамиз. Давр талабидан келиб чиқиб, ижтимоий, маданий ва маиший объектлар қурилишига ҳам эътиборни кучайтиряпмиз. Ҳозирги кунда мингдан ортиқ болани ўз бағрига олган 10 та боғча, шу билан биргаликда кинотеатр, ҳаммом, магазин ва чойхона ишлаб турипти.

Асосий юмушларимиздан бири ишчиларни уй-жой билан таъминлашдир. Бу борада айтишга арзигулик ишлар қилинди. 600 нафардан ортиқ ишчи ва хизматчиларга уй-жой қуриш учун 91 гектар ер берилди.

Ишлаб чиқаришда самарадорликнинг ошиб бораётганлиги турмуш фаровонлигининг яхшиланаётганлигида кўринмоқда. 1990 йилда жамоамиз ишчисининг ўртача маоши 287 сўмни ташкил этган бўлса, жорий йилда ҳар бир жамоамиз аъзосига 400 сўмдан кам бўлмаган миқдорда маош тайинланган.

Ҳамма соҳада бўлганидек, ўтган даврда хўжалик бошқаришдаги буйруқбозлик, бирёқламалик ўзининг натижасини кўрсатди. Аччиқ сабоқлар чиқарилди. Эндиликда алмашлаб экишни жорий қилиш ва деҳқонга эркинлик бериш қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг самарадорлигини оширишнинг асосий омилларидан бири эканлиги аён бўлиб қолди. Сирасини айтганда пароканда қилинган иш юритиш усуллари энди-энди оёққа турмоқда. «Пискент» давлат хўжалиги аъзоларининг келгусидаги улкан режаларидан бири пахтани қайта ишлайдиган завод қурилишини бошлаб юборишдир. Бу бир жиҳатдан пахтадан келадиган даромадни оширса, иккинчи томондан тола савдо-сотиғида хўжаликка маълум даражада эркин ҳаракат қилиш имкониятини яратади. Айни мана шу эркинлик жамоа аҳлининг турмуш фаровонлигини оширишда восита бўлиб хизмат қилади. Эркин савдо-сотиқ ва маҳсулот айирбошлаш натижасида эҳтиёж учун зарур бўлган қурилиш материаллари, техника ва эҳтиёт қисмларга эга бўлиш имкони яратилади.

Жамоа боғбонлари ҳозирги шароитдан келиб чиқиб мавжуд 28 гектар мевали дарахтзорни 88 гектарга етказишди. 60 гектарга буғдой уруғи сепилди. Баҳорда 55 гектар майдонга шоли экиш мўлжал қилиб қўйилди. «Восток» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси билан биргаликда совхоз биолабораториясида экинларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва зараркунандаларга қарши курашда самарали биологик усул қўлланилмоқда. Деҳқонлар эртаги сабзавот маҳсулотларини иссиқхонада етиштиришни маъқул кўришяпти. Самарадорлигиям, иқтисодий манфаатдорлигиям яхши бўлади. Шу мақсадда 8 гектар ерда иссиқхона қуришни режалаштирганлар. Қишга тайёргарлик борасида шуни айтиш керакки, пиёз, картошка, сабзи, карам, полиз ва мева маҳсулотлари боғча, ошхона, бригадаларга керакли миқдорда тақсимлаб берилди.

Совхозда яқин келажакда амалга оширилиши керак бўлган юмушлар жуда кўп. Буларнинг ҳаммаси хўжалик иқтисодини мустаҳкамлашга, ишчиларнинг иш ҳақини ва турмуш шароитини яхшилашга хизмат қилиши зарур. Бир сўз билан айтганда ҳозирда мутасаддилар ҳам, ишчи-хизматчилар ҳам тарозининг палласини тенг ушлаган ҳолда ҳаракат қилишаётир. Тажрибалар шундай йўл тутилган тақдирда яхши натижаларга эришиш мумкинлигини кўрсатаяпти.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

ЭЛЧИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

4 декабрь куни Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов Тошкентга келган Корея Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Гон Ро Менни қабул қилди.

Бафуржа суҳбат асносида кўпгина масалалар ҳақида гаплашиб олинди. Ўзбекистоннинг мустақил деб эълон қилиниши янги истиқболларни очаётганлиги таъкидланди. Меҳмон республиканинг чет эллар билан узоқ муддатли, ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий алоқаларини ривожлантиришдаги имкониятлари билан таништирилди. Бой табиий—хом ашё захиралари, меҳнаткаш халқи бўлган Ўзбекистон замонавий технологиялар, сармоялар ҳисобига улардан самарали фойдаланишдан манфаатдор эканлиги қайд этилди.

И. А. Каримов Ўзбекистон Республикаси билан Корея Республикаси ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш юзасидан аниқ таклифлар киритди, Ҳаракатларни мувофиқлаштириб туриш учун Тошкентда ва Сеулда иккала давлатнинг консуллик ваколатхоналарини ташкил қилиш зарур. Ўзбекистонда икки юз мингдан кўпроқ корейс яшаб турганлиги бу ишда катта аҳамиятга эга бўлади. Бу ердаги корейслар республиканинг барча фуқаролари билан тенг ҳуқуққа эга бўлиб, иқтисодиёт, маданият, илм-фаннинг турли соҳаларида баракали меҳнат қилмоқдалар. Ўзбекистон ҳукумати пойтахтларда савдо уйлари ташкил этилишидан, ўзаро делегациялар юбориб турилишидан ҳам манфаатдордир.

Гон Ро Мен қабул ва аниқ мазмундор суҳбат учун миннатдорчилик билдирди.

У ўз ҳукумати номидан И. А. Каримовга келгуси йилнинг бошларида Корея Республикасига расмий ташриф буюриш ҳақида расмий таклифнома топширди. Таклифнома миннатдорчилик билан қабул қилинди.

Элчи учрашув вақтида айтилган барча амалий таклифлар ўз вақтида Корея ҳукуматига маълум қилинади, деб ваъда берди.

Иккала томон икки республика ўртасида янада мустаҳкам алоқаларни ривожлантириш муддаосини изҳор этди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Ш. Н. Маҳмудова, республика давлат ташқи савдо ва чет эллар билан алоқа комитетининг раиси У. Т. Султонов қатнашдилар.

Гон Ро Мен ва унга ҳамроҳ бўлиб келган элчихона ходимлари Самарқанд ва Бухорога борадилар.

(ЎзТАГ).

ШАРТНОМА ЛОЙИҲАСИ МАЪҚУЛЛАНДИ

МОСКВА, 4 декабрь. ТАССнинг парламентдаги мухбири **Иван Новиков** Кремлдан хабар қилади:

депутатларнинг фикрича, мустақил давлатлар иттифоқи тўғрисидаги Шартнома мамлакатни узил-кесил барбод бўлишдан сақлаб қола оладиган, бирлаштирувчи кучга эга бўлган бирдан-бир ҳужжатдир. Бугун СССР Олий Кенгашининг Иттифоқ кенгаши шу шартнома лойиҳасини маъқуллади.

Шу жуда муҳим сиёсий ҳужжат теварагида иттифоқ кенгашида бир неча кундан буён қизғин мунозара бўлди. Қонунчилик комитетининг раиси Юрий Калмиков бошчилигида махсус тузилган комиссия беҳисоб факт ва материалларни таҳлил этишига, парламент аъзоларининг кўпдан-кўп таклиф ва мулоҳазаларини эътиборга олишига тўғри келди. Айрим депутатлар Шартнома лойиҳасини мутлақо йўққа чиқариб, вужудга келган оғир аҳволдан республикалар ўртасида якка-якка битимлар тузиш орқали чиқишни, сўнгра эса бирлашиш ҳақида гапиришни таклиф қилдилар. Бироқ қизғин мунозаралар асосида: ё Югославиядаги каби воқеаларга олиб борадиган муҳолифлик давом этади, ё бўлмаса тоталитар тузум давлатни дучор этган вазиятдан маданий тарзда қутилишнинг иложи кўплашиб қидириб топилади, деб огоҳлантирган энг сергак овозлар ғолиб келди. Мунозара давомида Украинасиз янги иттифоқ бўлиши мумкин эмас, деб ҳисоблаётганларнинг қўрқувлари муболаға эканлиги ҳақидаги фикр аниқ қилиб айтилди.

Янги иттифоқ шартномасининг лойиҳаси кўп муаммоларни ҳал қилмаса ҳам майли, дейишди депутатлар, — у бош вазифани ҳал этади: жарга қулаш жараёнини тўхтата олади. Нотиқлар конфедерация жуда мавҳум тузилма эканини тан олиш билан бирга вужудга келган вазиятда у фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳимоя қилиниши, халқларнинг тинч, демократик ривожланиши кафили, собиқ иттифоқнинг халқаро мажбуриятлари юзасидан ҳуқуқий вориси вазифасини адо этади, деб таъкидладилар. Ҳатто шартнома лойиҳасини ер билан яксон қилишга тайёр бўлиб турган депутатлар ҳам охир оқибатда парламент янги асосда иттифоқ тузиш учун тарихий имкониятни бой бериш ҳуқуқига эга эмас, деган фикрга қўшилишга мажбур бўлдилар.

Баҳслашув авжига чиққан пайтда сўз олган палата раиси Константин Лубенченко янги иттифоқ шартномасининг ўрнини боса оладиган бошқа ҳеч қандай ҳужжат йўқлигини таъкидлади. Депутатлар лойиҳани маъқуллаб, унинг матнига бир неча тузатишлар киритишди, бу тузатишлар ҳужжатнинг руҳи ва мазмунини унчалик ўзгартирмайди. Палата бир қанча тавсияларни қабул қилди, бу тавсиялар мустақил давлатларнинг парламентларига, шунингдек бевосита шартнома лойиҳасини тайёрловчи комиссияга юборилади.

МУҲИМ ҲУЖЖАТЛАР ИМЗОЛАНА БОШЛАДИ

МОСКВА, 4 декабрь. **(ТАСС мухбири Иван ИВАНОВ).** Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқлари Кенгашининг бугунги мажлисида иккита муҳим ҳужжатни имзолаш жараёни бошланди. СССРнинг Ташқи давлат қарзи хусусидаги ҳуқуқий ворислик ҳақидаги шартнома билан СССРнинг қарзини ажнабий валюта билан тўлаш ва тартибга солиш воситаси тўғрисидаги битимни Россия, Украина, Тожикистон, Қирғизистон, Арманистон ва Қозоғистоннинг мухтор вакиллари имзоладилар.

Шартномада, жумладан, собиқ Иттифоқ аъзоларининг умумий қарз ва сармоя миқдоридаги улушлари белгиланган. Энг катта улушлар Россияга (61,34 фоиз), Украинага (16,37 фоиз), Белорусга (4,13 фоиз), Қозоғистонга (3,86 фоиз) тегишлидир. Собиқ 15 та иттифоқдош республика учун шундай ҳисоб-китоб қилиб чиқилди.

12 республика вакиллари иштирокида ўтган бугунги мажлисда СССРнинг ташқи давлат қарзи ва сармояларини ҳисоб-китоб қилишни кузатиш юзасидан давлатлараро Кенгашнинг низоми маъқулланди. Кенгашнинг ҳар бир аъзоси собиқ иттифоқдаги республикаларнинг қарз ва сармоя умумий миқдоридаги улушига мутаносиб тарзда овозлар миқдорига эга бўлади.

Шу бугуноқ иқтисодий ҳамжамият тўғрисидаги Шартномага илова қилинадиган яна бир битим — солиқлар соҳасида келишилган сиёсат ҳақидаги битим имзоланди.

РСФСР ҳукумати таклиф этган иқтисодий ислоҳотни ўтказиш чоғида мустақил республикаларнинг ҳаракатларини мувофиқлаштириб туриш тўғрисидаги масала Кенгаш мажлисида муҳокама қилинган пайтда журналистлар киритилмади. ТАСС мухбирига маълум бўлишича, кўпчилик мустақил республикалар Россияга мурожаат этиб, ўз ислоҳотларини ўтказиш муддатини бир мунча кечиктиришни сўраганлар. СССР давлат банки нархларга эрк берилишини зарур миқдордаги нақд пул билан таъминлашга улгура олмаслиги мумкинлиги сабабли шу масала қўйилган.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Йигирма биринчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашининг VIII сессияси 1991 йил 9 декабрь соат 12.00 да Тошкент вилоят ижроия қўмитасининг мажлислар зали (Хоразм кўчаси 51 уй)да очилади.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ РАЁСАТИ.

МАМЛАКАТИМИЗ ҲАЁТИДАН

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ФАКТЛАР

ЯНА БИР ЖУМҲУРИЯТ

● ҚОРАЧОЙ-ЧЕРКЕСС вилоят Кенгаши сессияси қорачой халқининг иттифоқчи республика мақомини тиклаш тўғрисидаги талабини қўллаб-қувватлади.

Сессия Россия Олий Кенгашидан ана шу ҳақдаги қарорни маъқуллашни илтимос қилди. Қорачой ССР мақоми тўғрисидаги қарор Черкесс ва Қорачой шаҳарларида шоду-хуррамлик билан қарши олинди. Бу хабарни эшитган кишилар, митинглардан шодиёна тарқалдилар.

●

ЁҚУТИСТОНДА ТУҒИШ КЕРАК ЭКАН

● ЁҚУТИСТОН Олий Кенгаши 1992 йил 1 январдан ҳомиладорлик ва кўз ёриш учун бериладиган отпускани 140 кунгача етказишга қарор қилди. Иш ҳақи тўла сақланиб қоладиган ҳолда бериладиган бундай отпуска туғиш қийинлашган ҳолларда 156 кун, икки бола ва ундан ортиқ фарзанд кўрганда 180 кун давом этади. Бундан ташқари янги дунёга келган чақалоққа эндиликда бир сидра текин кийим-бош бериладиган бўлди.

●

ПРЕЗИДЕНТ ШАЪНИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИБ

● «ОГОНЁК» ҳафталигининг 37-сонида К. Смирновнинг мақоласи эълон қилиниб, унда Озарбайжон Президенти Аёз Муталибов шанига ҳақоратомуз сўзлар ва туҳматдан иборат гаплар ёзилган эди. Бу воқеа жумҳурият ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари эътиборини ўзига жалб қилди. Озарбайжон прокуратураси мустақил давлат бошлиғини ошкора ҳақорат қилганлиги учун «Огонёк» мухбири устидан жиноий иш қўзғади. Озарбайжон ҳуқуқшунослар уюшмаси раисининг ўринбосари Маис Мамедовнинг айтишича, мақола рус тилини пухта билувчи тажрибали профессорлардан ташкил топган махсус комиссия томонидан жиддий ўрганиб чиқилган ва матнда Президент А. Муталибовни очиқдан-очиқ ҳақорат қилинган сўзлар бор, деган хулосага келинган. Республика жиноят кодексининг 188-моддаси бўйича айбдор 6 йилгача озодликдан маҳрум қилиниши мумкин.

●

ЯНГИ ТАНГА

● СССР Давлат банки Москва бўсағасида немис-фашист қўшинлари тор-мор этилган куннинг 50 йиллигига атаб 3 сўмлик эсдалик тангани муомалага чиқарди.

Эсдалик танга ёзиб қўйилган қиймати билан ҳамма турдаги тўловларга, шунингдек, жорий, ҳисоб варақаларига, жамғармаларга, аккредитивларга ёзиб қўйиш ва жўнатиш учун ҳеч қандай чеклашсиз қабул этилиши мажбурийдир.

(Давоми 2-бетда).

МАМЛАКАТИМИЗ ҲАЁТИДАН

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНЛАРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?

ЭРТАНИ ЎЙЛАГАН ЮТҚАЗМАЙДИ

ТАШВИШЛАРГА бой, қувонч ва зиддиятларга тўла, шу билан бирга ютуқлари ҳам кам бўлмаган 1991 йил ўтиб бормоқда. Бу йил хўжаликларни ҳам оғир синовга тутди, десам хато қилмайман. Чунки, ҳеч бир йил кун тартибига хўжаликларнинг ўз аравасини ўзи тортиши кераклигини бунчалик жиддий қўймаганди. Жорий йил хусусан, аҳолининг моддий таъминоти масаласида ҳам хўжаликларнинг ўзлари қайғуриши кераклигини тақозо этди.

Ғалаба ноҳиясидаги Энгельс номли жамоа хўжалигида бу борада ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Бу эса аҳолининг қишдан эсон-омон чиқишини таъминлайди. Эртанги кунга умид билан қарашга ва ҳеч бир хавотирсиз меҳнат қилишга ундайди. Хўжаликда Президент фармонларининг бажарилишига катта эътибор берилмоқда. Масалан, шу кунгача аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаби эътиборга олиниб, мавжуд 640 оиланинг ҳар бирига 100 килограммдан буғдой берилди. Буғдойни унга айлантириш учун хўжаликда тегирмон тикланди. Яқин кунларда ишга туширилади. Шунингдек, аҳолига ҳозиргача 250 тонна шоли тарқатилди. Шоли тегирмони эса ишлаб турибди.

Бундан ташқари қишга пухта ҳозирлик кўриб қўйилди. Махсус омборхонада 40 тонна картошка, 10 тонна ошқовоқ, 20 тонна пиёз, 20 тонна сабзи, 130 тонна буғдой, 150 тонна шоли, 1 тонна мош ва 2,5 тонна гречка сақланяпти.

Айниқса, хўжаликда чорваси борларга катта ёрдам берилмоқда. Аҳоли чорваси учун йил давомида 280 тонна дағал хашак, 200 тонна беда, 80 тонна сомон тарқатилди. Ҳар бир қишлоқ хонадонида соғин сигир бўлишига эришиш мақсадида шу кунгача аҳолига 20 бош бузоқ сотилди. Бу тадбир изчиллик билан давом эттирилмоқда. Бундан ташқари қишлоқ хонадонларига 5326 та парранда сотилди.

Кейинги йилларда аҳолига уй-жой қуриш учун ва томорқа сифатида ер берилмоқда. Хўжаликда бу тадбир ҳам жадаллик билан олиб борилмоқда. Турар-жой қурувчиларнинг ва томорқасини кенгайтиришга муҳтож оилаларнинг талаб ва истаклари тўлиқ қондирилди. Жумладан, 25 гектар ер уй қурувчиларга, 13 гектар майдон эса одамларга томорқа сифатида ажратилди. Хўжалик ҳудудида яшовчи ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, нафақахўрлар ва бошқалар 13 сотихдан ер олдилар. Хўш, ер олганлар ундан қандай фойдаланяпти, участка қурувчилар ҳозирги янгича муносабатлар гирдобида қурилиш материаллари топа олмай сарсон бўлишмаяптими?

— Йўқ, — дейди хўжалик раиси Жаҳонгир Муҳамедов. — Бу йил хўжалигимизда шлакоблок цехи қурилиб, ишга туширилди. Кичик корхонамизда тайёрланаётган бетон ғиштларни аҳоли имкониятларига қараб арзон нархда сотяпмиз. Бугина эмас. Асосий қурилиш материалларини четдан маҳсулот айирбошлаш усулига кўра олиб келяпмиз. Айни кунларда топиш анчайин қийин кечаётган, аҳолининг ёғоч ва шиферга бўлган талабини эътиборга олиб иш тутяпмиз. Шундай қилмасак бўлмайди-да. Акс ҳолда уй-жой қурувчиларга ер беришдан наф борми? Шунинг учун бултур 150 кубометр ёғоч олиб келган бўлсак, бу йил унинг миқдорини 1000 кубометрга етказдик. Яна зарур бўлган қўшимча маҳсулотлар ҳам келтиряпмиз. ДВП—ДСП каби қурилиш материаллари ва иссиқхоналар учун керакли бўлган плёнкани назарда тутяпман.

Яқинда яна бир хайрли иш бошладик. Хўжалигимиз ҳудудида консерва заводи қуришга киришдик. Буни тўлиқ ишга тушириш учун хом-ашё ўзимиздан чиқади. Қаранг, деҳқон етиштирган маҳсулотини сотиш учун бозорма-бозор овора бўлиб юрмайди, келишилган нархда заводга топширади. Бир қисмини эса хўжаликнинг ўзи таъминлайди. Демак, ким фойда кўради?! Деҳқон ҳам, хўжалик ҳам. Бу биринчидан. Иккинчидан, завод ишга тушса кўплаб кишилар иш билан ҳам таъминланади.

Энди икки оғиз сўз асосий даромадимиз бўлган пахта ҳақида. Бу йил хўжалигимиз деҳқонлари самарали меҳнат қилдилар. Ноҳияда учинчи бўлиб пахта тайёрлаш бўйича йиллик режаларини ортиғи билан бажардилар. Президентимиз фармони бўйича пахтанинг режадаги беш фоизи ҳамда режадан ортиқ ҳосилнинг ҳаммаси хўжаликлар ихтиёрида қолдирилиши деҳқонлар учун айни муддао бўлди. Агар ортиқча пахтамизни хорижга сота олсак, ҳисоб-китобимизча 104 минг доллар фойда кўрар эканмиз. Бу пулни ўзимизнинг пулга айдарсак, биласизми қанча бўлади? Олти миллион икки юз ўн етти минг сўм. Буни аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш учун сарфласак, нимаси ёмон.

Келгуси йилда амалга ошириш учун мўлжаллаётган режамиз ҳам бор. Чигитдан ёғ оладиган ва кунжара тайёрлайдиган завод қурмоқчимиз. Агар буннинг уддасидан чиқсак, чорва учун ем, одамлар учун пахта ёғи масаласи ҳал бўлади. Ортганини сотамиз.

Ҳа, хўжалик эзгу мақсад сари интилмоқда. Асосийси, аҳолининг моддий таъминотига катта эътибор берилмоқда. Бу эса хўжаликнинг истиқболига янги йўллар очишига аминмиз.

Обид СУФИХОНОВ.

● *Ишбилармонликка кенг йўл*

ҚОРАСУВ пахта тозалаш заводи жумҳуриятимиз саноати шу тармоғининг кенжа корхоналаридан ҳисобланади. Унда ишлаб чиқариш жараёнлари нисбатан анча механизациялашган. Автомат мосламалар ҳам фойдаланилмоқда. Жуда кўп қўл меҳнати сарфланадиган жараёнлар улар елкасига юклатилган.

Корхонанинг ёш жамоаси ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг қатор янги усулларини қўллашда ҳам жонкуярлик қилмоқда. Мана, уч йилдирки, заводда тегирмон усули қўлланилмоқда. Яъни жамоа шундай тартибда ишламоқда. Бунинг маъноси нима?

— Илгари заводимиз ва унинг пунктларидаги пахта ҳосилига ўзимиз эгалик қилардик, яъни биз пахтакорлардан хом ашёни сотиб олардик,— дейди завод директори **Ислом ҲАЙДАРҚУЛОВ**.— Уларнинг ҳақини тўлардик. Бундан, албатта, биз катта фойда кўрардик. Пахтакорлар эса анчагина маблағни ололмасдилар. Тегирмон усули эса бунга чек қўйди. Чунки энди биз фақат пахта хом ашёсини сақлаганимиз, қайта ишлаганимиз учун хўжаликлардан ҳақ оламиз. Ишлаб чиқарган толамизни сотишдан тушадиган маблағ эса тўлалигича жамоа ва шўро хўжаликлари ихтиёрига ўтадиган бўлди. Бу «оқ олтин» ижодкорларининг ўз меҳнати натижасидан манфаатдорлигини оширди. Улар оладиган даромад сезиларли даражада кўпайди. Бунинг устига жумҳуриятимиз Президентининг қўшимча етиштирилган пахтанинг ҳаммасини ҳамда режа бўйича тайёрланган «оқ олтин» 5 фоизининг бевосита пахтакорлар ихтиёрида қолдириш ҳақидаги Фармони ҳам ўринли бўлди, нур устига нур бўлди.

Завод директори бу гапларни силлиққина айтиб берди. Лекин янги усулни амалга оширишнинг ўзи бўлмади. Аввало корхона жуда катта фойда берадиган манбадан маҳрум бўлди. Бунинг устига жамоанинг бу «қилмиши»дан норози бўлганлар ҳам топилди. Чунки ҳамма корхоналар ҳам мўмай даромаддан, кўп миқдордаги фойдадан маҳрум бўлишни истамас эдилар. Лекин янги усул пахтакор учун жуда қўл келди.

Ахир қишин-ёзин тер тўкиб совуқни-совуқ, иссиқни-иссиқ демай пахта пайкалларида матонат билан меҳнат қилган меҳнаткашлар шундай тақдирга муносиб эмасларми? Албатта, лойиқлар. Уларнинг топгани ҳалол.

Янги усулга ўтган корхона катта миқдорда фойда олувчи заводдан зарар кўриб ишлайдиган бўлиб қолди. Лекин бу доимий бўлмаслиги жамоага аниқ эди. Шунга яраша қатор бошқа ташкилий-техникавий тадбирларни амалга ошириш йўли билан қаддини тиклаб олиши мумкин эди. Жамоа шундай ҳам қилмоқда.

ЖАМОА ТАЖРИБАСИ НАМУНА БЎЛДИ

Ўтган икки йил давомида моддий жиҳатдан бироз қийналди. Лекин бу йил асосли марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқда. Ками билан ярим миллион сўм фойда олиш режасини тузган. Ҳозирнинг ўзидаёқ рентабелли бўлиб бормоқда.

Бу йил завод жамоаси 29 минг 300 тонна пахтани қайта ишлаб, 62 миллион 750 минг сўмлик товар маҳсулоти олади. Мижозларга деярли 9 минг тонна тола, 15,5 минг тонна чигит, 970 тонна момиқ етказиб берилади. Ўз сафига 480 ишчи-хизматчини бирлаштирган жамоа шу йўлда ҳормай-толмай меҳнат қилмоқда.

Корхонада янги иш усулини қўлланиш қаторида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ортиқча иш ўринларини бартараф этиш, штатларни қисқартириш юзасидан тадбирлар ҳам амалга оширилди. Ишлаб чиқаришнинг барча бўлимлари такомиллаштирилди. Бунга созлаш бўлимини мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Илгари бу бўлимда 29 киши ишларди. Бундан ташқари ҳар бир цехнинг ўзида алоҳида чилангар, токарлар ҳам бўларди. Улар ўртасида ҳамкорлик йўқ эди, ҳамма ўз билганича иш юритарди. Арзимаган детални ясаш ёки бирор асбоб-ускунани созлаш керак бўлиб қолса, ишни битириш анча мушкул бўларди. Кўпинча унга бор отангга, бор онангга қабилида ёндошиларди.

Бу бўлим қайта ташкил этилгач, аҳвол бутунлай яхшиланди. Ҳозирги вақтда унинг таркибида бор-йўғи 12 киши бор. Цехлардаги токарлар, слесарлар мансаблари ҳам қисқартирилди. 12 киши иш вақтидан самарали фойдаланиш, меҳнатни пухта ташкил этиш, малакани ошириш туфайли илгари деярли уч баравар кўп пахта тозаловчилар бажарадиган юмушларни уддаламоқда.

Эндиликда созловчилар учун тўланадиган ойлик иш ҳақи фонди 12 киши ўртасида тақсимланмоқда. Натижада уларнинг маоши икки-икки ярим баравар ошди. Исмат Обидов, Мамиза Фасхиева, Гайнулла Габайдуллин, Илҳом Тўйчиевлар ҳалол ва сифатли меҳнат қилиб, ундан катта манфаат кўрмоқдалар.

Жамоа олаётган фойданинг тобора кўпайиб бораётганлиги ишчи-хизматчиларнинг ижтимоий муҳофазасини яхшилаш юзасидан қўшимча чоралар кўриш имконини бермоқда. Ҳозирги вақтда ҳар бир ишчи-хизматчига маошининг 25 фоизи миқдорида товон тўланмоқда. Бу ўрта ҳисобда 100 сўмни ташкил этаяпти. Лекин октябрь ойида иш ҳақи кескин оширилди. Ҳозир 500 сўмдан 800 сўмгача маош олинмоқда.

Заводда тунги сменада ишлаётганлар учун текин иссиқ овқат бериш йўлга қўйилган. Икки йилдан бери шундай қилинмоқда. Бу йилдан бошлаб эса жамоа аъзоларига бир сўмдан тушлик пули тарқатилмоқда.

Корхона маъмурияти ва касаба уюшмаси қўмиталари ишчи-хизматчиларнинг турмуш шароитларини яхшилашга ёрдам берувчи бошқа имкониятларни ҳам ишга солиш йўлидан боришяпти. Масалан, уларга 15 тонна картошка тарқатилди. Унинг ҳар бир килограмми 1 сўм 80 тийиндан сотиб олинган эди. Бироқ ишчи-хизматчиларга бир сўмдан сотилди. Қолган 80 тийинни завод ўз маблағи ҳисобидан тўлади. Бундан ташқари сабзи, пиёз ва бошқа шу каби сабзавот маҳсулотлари ҳам пахта тозаловчиларга етказиб берилди. Айни вақтда қиш мавсуми учун турли хил сабзавотлардан анчагина миқдорда ғамлаб қўйилди.

Қорасувдаги бу заводнинг янги усули асосида ишлаши бошқа шундай корхоналар жамоалари учун ҳам бир тажриба сифатида қўл келмоқда. Улар касбдошларининг иш усулларини ўрганиб, ўзларида жорий қилишди ва қилишмоқда. Чунки етиштирилган пахтанинг ҳақиқий эгалари пахтакорлар бўлиб қолгач, тозалаш саноати корхоналари фақат уларга хизмат кўрсатувчи бўлиб қолди.

У. ҲАМИДОВ.

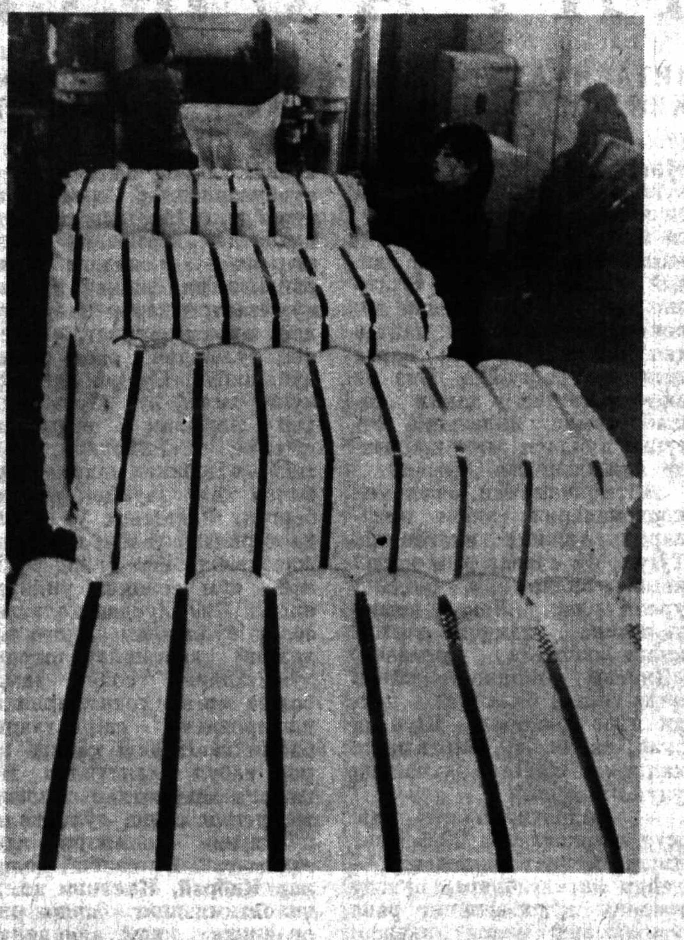

● СУРАТЛАРДА: корхона иш кунларидан лавҳалар.
МУАЛЛИФ суратлари.

Муаллим ўйлари

ЯХШИ ТАРБИЯ-ЭНГ ЯХШИ МЕРОС

ЁШ АВЛОД тарбияси ҳамма замонларда ҳам асосий масала бўлиб келган, ҳозир ҳам шундай. Бу ҳақда кўп ёзиляпти, анжуманлар, тадбирлар ўтказилиб, кўпгина қарорлар чиқяпти. Бу яхши. Лекин тарбияни тубдан яхшилаш учун бунинг ўзи камлик қилади. Ёшлар билан жиддий ишлаш керак. Улар орасида кўпроқ бўлиш керак. Ёшларга кўпроқ масъулият юклаб, яхши ўқишлари ва ишлашларини ўз вақтида амалий ёрдам бериш билан биргаликда муттасил назорат қилиб бормоқ керак.

Ўз вақтида Абдулла Қаҳҳор ташвишланиб: **«Воажаб, ҳозирги даврда пахтанинг ҳосилдорлигини ошириш, техникани тараққий қилдириш керак деювчилар кўп, аммо ота-онангни ҳурмат қил, тўғри юр, тўғри тур, халқингга хиёнат қилма, деювчилар камайиб бормоқда»** —деган экан. Ҳа, бу башоратли сўзларда жон бор.

Тарбия ишларида олимлар, ёзувчилар, ибратли оилалардаги ота-оналар иштироки катта аҳамият касб этади. Хизмат юзасидан мен бундай одамлар билан кўп мулоқотда бўлардим. Хўжаликларда, мактабларда, колхозчилар орасида кўп учрашувлар, савол-жавоб кечалари уюштирилар, улар яхши самара ҳам берар эди. Савол-жавоб пайтида кўпчилик ўз дардини, ғамини айтиб, кўплашиб камчиликларни биргаликда бартараф этиш юзасидан мулоҳазалар билдириларди.

Очиғини айтганда, бизда тарбиявий ишлар давр талаби даражасида эмас. Ҳаётда бу борада мўлжалга олинган чўққини забт этолганимиз йўқ. Ҳаракат бор, баракат кам. Тарбиявий ишларимиз ҳам кўнгилдагидек эмас, хусусан ёшлар тарбияси. Уларнинг ота-онага, ўқитувчиларга, элга, меҳнатга, ерга муносабати ҳам яхши эмас. Менимча ёшларни бироз эркалатиб, назоратни сустлаштириб қўйдик чоғи. Имкони борича шароит яратиб бердик, лекин улардан бўладиган амалий талабчанлик йўқ. Натижада ёшлар орасида жиноятлар, бебошликлар кундан-кунга ортиб бормоқда.

Бир мисол: бир зиёли оилани биламан. Бола эркатантиқ ўсди. Ҳали ўрта мактабни тугатмаёқ «Жигули» минди. Дипломли ҳам бўлди. Армиядан ҳам олиб қолишди. Уйлантириб ҳам қўйишди. Охир-оқибатда эса йигитнинг юриш-туриши ўзгарган, ичкиликка, қимор ўйнашга ўрганган эди. Аслини олганда ҳамма нарса муҳайё бўлган, энди у нима қилсин, нима билан шуғуллансин? Хуллас, тақдири аянчли тугади. Ота-она хатоларини тушунишди, лекин энди кеч эди.

Маълумки, ҳаётда икки йўл мавжуд: яхшилик билан ёмонлик, эзгулик билан ёвузлик. Инсон табиати ғалати. У шу йўлларни идрок этади. Лекин кўра била туриб тўғри йўлдан боргиси келмайди. Ҳаётда осон, қисқа, машаққатсиз йўл қидира бошлайди. Оқибатда у ёғига худбинлик, қабиҳликкача бир қадам!

Баъзи ёшлар бошқача ўйлайдилар, эплаб диплом олса, бадавлатроқ оила билан тақдирини боғласа, шу йўсинда машина, дала ҳовли, бирорта мансаб шоҳсупасига чиқиб олса. Шу истакларга эришди ҳам дейлик. Энг муҳими—инсонийлик эса четда қолади. Уни сотиб олиб бўлмайди-ку, ахир!

Бола тарбиясида энг муҳими у ўсаётган муҳит. Айтайлик, кун бўйи мактабда яхши таълим олган ўқувчи эшик очиб уйга кирар экан, бир гуруҳ пиёнисталар билан тўпланишиб, ичкилик ичиб, оғзидан «боди кириб, шоди чиқаётган» отасини кўриб, аксарият, қандай қилиб ҳам комил бўла олади дейсиз.

Ўқиш, ўқитишлар ҳам рисоладагидек кетяпти деб бўлмайди. Қишлоқ мактабларида ҳали етишмовчиликлар кўп. Мавжуд шароитлар давр талабига жавоб бермайди. Тўғриси, ҳар томонлама мукаммал етук ўқитувчилар ҳам кам. Кўпинча, дарслар пухта тайёргарликсиз, бирорта янгиликсиз, зерикарли тарзда ўтилади. Дарсда мисол учун барг темаси ўтилиши керак бўлса, кўп ҳолларда ўқитувчи икки дона баргни узиб олиб болаларга кўрсатишга ёки мактаб тажриба участкасига олиб чиқиб дарс ўтишга ҳафсала қилмаганлигига гувоҳ бўлиш мумкин.

Мактаб, маориф соҳасида ҳам билармонлар кўпайиб кетди. Ҳар дақиқада бир янгилик, ўқиб ўрганиб улгуролмайди киши. Бирининг фикрини бошқаси инкор қилгани қилган. Ўрта таълим бир вақтлар 11 йиллик эди, яна шунга қайтилди. Эътибор беринг, 11 йил ўрта мактаб, 2—3 йил ҳарбий хизмат, беш йил олий таълим, сўнгра турли малака оширишлар. Савол туғилади: инсон учун меҳнат қилиш, жамиятга фойда келтириш, хуллас яшаш учун неча йил қолиши керак? Ярим ҳаёти ўқиш билан ўтиб кетиши шартми? Менимча, келгусида ортиқча дарсларни қисқартириш, дарсликларни мукаммаллаштириш ҳисобига таълимни мактабларда 8—9 йил, олий ўқув юртларида 3—4 йил қилиб белгиланса ёмон бўлмасди.

Ёшлар табиати ҳам мураккаб, ҳадеб тарғибот-ташвиқот қилинаверса ҳам ёқмайди уларга. Инсонда эҳтиёж кўп, айниқса, ёшларда. Ҳозирги даврда ёшлар ҳам ҳурматталаб, йўлини топиб муомала қилмасанг, ёқангдан олади. Шу сабаб уларни ҳам тингламоғимиз керак. Уларга ёрдам, ижтимоий адолат қолаверса, рағбат керак. Шунингдек, қорни тўқ, усти бут бўлиши керак. Ана шундагина унинг қулоғига гап киради, кўнглига ўқиш, меҳнат қилиш сиғади. Лекин биз кўпинча ёшларда ана шундай эҳтиёжлар борлигини англаб етолмаймиз, баъзан ўз davраларимиздан жой бермай, нари туртамиз, натижада улар маънавий оламдан четда қолишиб, аудиторияларда олган бир ёқлама маърузалари билан чекланиб қолмоқдалар.

Лекин энг ташвишли масала бу дарсликларнинг мукаммал эмаслиги. Тўғриси, мавжуд дарсликлар билан халқ таълимини илгари силжитиш мушкул. Чунки уларга бизнинг туб аҳолининг ўзига хос хусусиятлари етарли сингдирилмаган. Халқимизнинг урф-одатлари, маданияти, тарихи тўла акс этмаган ҳозирги дарсликларда.

Жумҳуриятимизда халқ таълими соҳасида ажойиб тажрибалар, янгиликлар, ташаббуслар кўплаб тилга олинаётир. Бу соҳани янада такомиллаштириш ниятида қатор таклифлар айтилмоқда. Лекин ана шундай қимматли фикрларни саралаб, амалда тадбиқ қилиш ишлари анча суст бормоқда. Қисқаси, бу борадаги ишлар ҳам, муаммолар ҳам оддий эмас, мураккаб. Лекин биз эса ана шу мураккаб вазифаларни бир-биримизнинг елкамизга юклашдан бўшамаяпмиз... Очиқ айтган яхши. Қайси қишлоқ мактабларига борманг, ўзлаштириш яхши эмас. Ўқувчиларда билим савияси паст. Асосан «3» баҳоларга ўқишади. «3» баҳо эса ўзлаштирди, деган сўз эмас. Бунинг сабаби аён: биринчидан, номукаммал дарсликлар, иккинчидан, мавжуд ўқитувчиларимизнинг кўпчилиги шу кун талабидаги билимга, савияга эга эмас. Қолаверса, қишлоқ мактабларида ўқиш, ўқитиш учун етарли шароитларнинг ўзи йўқ. Бу ҳақда кўп гапираяпмиз, аммо натижа кам.

Бизда саводхонлик ҳам зўр эмас. Ҳисоб-китобларга қараганда саводхонлик бўйича биз дунёда 50-ўринда эканмиз. Ачинарлиси шундаки, урушдан кейинги йилларда 3-ўринда эдик.

Ушбу маълумотлардан бизда саводли одам йўқ экан, деб тушунмаслик керак. Бор, албатта. Бизда фақат саводсиз саводхонлар кўпайиб кетгандек кўринади. Фалон академик, фалон фан доктори лауреатларимиз деб мақтанамиз-у, бу катта армия ишидаги самаралар кўзга кам ташланади. Олимларга ҳам осон эмас. Баъзан фан бир ёкда қолиб, айримлар ўзаро олишиб, не-не азоб-уқубатлар эвазига, пировардида ярим жон бўлиб, у ёки бу унвонга эга бўладилар. Хўш, кейин-чи?..

Хуллас, халқ олимларимиздан кўп нарса кутяпти. Айниқса, қишлоқ аҳли. Кейинги вақтларда маориф соҳасида ҳам талаб кундан-кунга кучаймоқда. Лекин бу соҳадаги ютуқларимизни мақташга эрта. Яна қишлоқ мактабларига қайтамиз. Асосий дарс соатлари 7—8 соат. Кўпгина мактаблар бир сменага ўтиб улгуришгани йўқ. Мактаб қурилишлари ҳам жадал кетмаяпти. Шунингдек, ўқитувчилардан кимдир касал, кимдир семинарга ёки мажлисга, яна бири тўйга ёки азага кетади. Натижада ҳар куни ўқувчи 2—3 соат дарс қолдиради. Бу эса йилига фалон соат бўлади. Аммо журналларда ўзлаштириш ҳам, давомат ҳам жойида. Ўқитувчи маошини тийинигача ҳисоблаб олади...

Ориат қилмай тан олсак бўлар эди, ҳамон ўз ишини уддасидан чиқолмаётган муаллимлар кўп. Уларни эса ишдан четлаштиришнинг аниқ йўли йўқ. Ўз касбининг моҳир усталари бу соҳада жуда кам.

Кейинги вақтларда биз кўпроқ ёшлардан нолий бошладик. Панд-насиҳатга берилиб кетдик. Ўзимиз уларга нима бераяпмиз, қандай намуна кўрсатаяпмиз? Бу ҳақда ҳисоб-китоб йўқ. Тарбияни бир-биримизга сура бошладик. Мактаб оилага, оила мактабга. Бири: «Ойлигини олганидан кейин яхшироқ ўқитсин-да!» деса, яна бири: «Ота-она бўлгач, тарбиясини ҳам берсин-да» қабилида муомала қилмоқдалар.

Яқинда бир ўқувчи дарс ўрнига кўпроқ койиш эшитяпмиз деб қолди. Суриштирсам, ўқитувчининг билими паст, дарс ўтишнинг уддасидан чиқолмагач, болаларни терграш, койиш билан вақт ўтказар экан. Биздаги андиша кўп ишларимизни яхшилашда ҳалал беряпти. Юзига айтмаслик, қатъиятсизлик лоқайдлик, қўрқоқлик таълим тарбия ишларимизга путур етказяпти. Дарслар тақсимоти ўқитувчининг туб мутахассислигига, қобилиятига яраша бўлиши керак. Бизда, кўпинча ё дарс, ё ўқитувчи етишмаслиги сабабли ҳар ким ўз қобилиятига яраша тайинланмайди.

Болалар меҳрга, муҳаббатга муҳтождирлар. Қайси бир муаллим болани севса, унга меҳр қўя олса таълим, тарбия соҳасида ишласа бўлади. Акс ҳолда, ишлашнинг фойдаси йўқ. Меҳрсиз бола тарбиялаб бўлмайди. Ўқитувчи билан ўқувчи орасини меҳр, муҳаббат, дўстлик иплари боғлаб туриши керак.

Икки йилча аввал матбуотда Арманистоннинг Спитак шаҳридаги 7-мактаб ўқитувчиси Каренэ Шармазян ҳақида мақола чоп этилди. У эндигина 4-синфда дарсга кирган эдики, бирдан зилзила бошланаётганини сезди. Шу заҳотиёқ болаларга қараб: «Болалар қўрқманглар, қани ҳамаларинг менинг атрофимга тўпланинглар-чи!» — деб хитоб қилди. Синфдаги 30 нафар боланинг ҳаммаси муаллима атрофига тўпланишди. Шунда синф хонасининг поли кўчиб, уларнинг ҳаммаси учинчи қаватдан биринчи қаватга бориб тушадилар ва бир ўқувчини шкаф босиб қолади.

Ўқитувчи: «Шу онда менда қаердан куч пайдо бўлди билмадим, лекин ўша катта шкафни кўтариб юбордим ва қизчани балодан асраб қолдим», деб ёзади. Ўқитувчи синфдаги ҳамма болаларни девор ёриқлари орқали омон-эсон ташқарига чиқарди. Лекин ўша мактабдаги бошқа ўқувчи ва ўқитувчиларнинг ҳаммаси табиий офат қурбони бўлишди. Муаллиманинг шахси, обрўси табиий офатдан устун келди. Мана ўқитувчи шахси, унинг болаларга меҳр-муҳаббати.

Инсон қанча улуғланса, қанча ардоқланса ҳам кам. Ҳа, инсон улуғ зот. Фарзанд эса ҳар қандай буюкликдан улуғдир. Шу боробарида халқимизда: «Бола азиз, одоби ундан азиз» деган нақл ҳам бор. Демак, инсон тарбияси ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Келинг, ана шу муқаддас бурчимизни чин дилдан адо этайлик, келгусида фарзандларимиз учун ғоят бебаҳо меросни — яхши тарбия ҳамда инсоний фазилатларни қолдирайлик!

Жўрахон АБДУЛЛАЕВ,
биология фанлари номзоди.

МАМЛАКАТИМИЗ ҲАЁТИДАН

БЕЛАРУСЬ ЧОЙИ

● МАЪЛУМКИ, Беларуссияда чой ўстирилмайди, бу ернинг табиий шароити бунга имкон бермайди. Лекин шунга қарамай кўпгина Беларусь шаҳарлари дўконларида яқинда чой пайдо бўлди, уларнинг ёрлиқларида Брестда тайёрланганлиги ёзиб қўйилган эди.

Беларусь республикасига ҳинд ва цейлон, кейин эса грузин ва озарбайжон чойини беришда узулишлар бўла бошлагач, Брест яқинидаги иссиқхона хўжалиги раҳбарлари одамларга тетиклик бағишловчи ичимлик тайёрлашга қарор қилдилар.

Боғлар, ўрмонлар ва ўтлоқларда етарли миқдорда ялпиз, тоғрайҳон, четан, тилқиёр, лимонўт сингари хушбўй гиёҳлар тайёрланди ва уларни майдалаб, аралаштириб, идишларга жойлайдиган цех ишлай бошлади. «Тонг» ва «Берестье» номи билан аталган тетиклаштирувчи ичимликлар аҳолига манзур бўлмоқда.

Шифокорларнинг таъкидлашича, Брест чойи модда алмашувини яхшилайди, юрак томирларини мустаҳкамлайди, бош мия фаолиятига самарали таъсир қилади.

●

ЯНА НОМАЪЛУМ УЧАР ЖИСМ

● **НОВОСИБИРСК шаҳри яқинидаги Златоус қишлоғи деҳқонлари анча вақтдан буён «осмондан келган меҳмонлар» билан учрашиб туришибди. Номаълум учар жисмни биринчи бўлиб синглисиникига меҳмонга келган нафақахўр О. Маслова кўрган эди. Чироқлари ёниб турган қизил учбурчак шаклидаги жисм гоҳ думалоқ, гоҳ квадрат шаклга кириб осмонда турарди. Яқинлашиб келиб ҳовлидаги иморатлар устида туриб қолар ва сигналлар берарди. Бу ҳолатдан чўчиб кетган аёллар уйга қочиб киришди. Кейин улар реактив тайёранинг НУЖ билан яқинлашганлигини кўришди. Тайёра билан НУЖ тўқнашиб кетай деб турганда кейингиси бир айланиб, буруқсиб тутун чиқариб, узун думга ўхшаб қолди. Ҳайқириқ эшитилди, бу овоз ачиқланган ёввойи ҳайвоннинг наърасига ўхшарди. Яна бир дақиқадан сўнг номаълум жисм тутунсиз ва овоз чиқармай шимол томон учиб кетиб, кўздан ғойиб бўлди.**

Аввалига одамлар кампирларнинг гапига ишонишмади, лекин кўп ўтмай шар ва бошқа белгисиз жисмлар «ярим доира-елкан», «доира-квадратлар» кўринишида куппа-кундуз куни қишлоқ устида, йўл, томорқа тепаларида пайдо бўла бошлади.

Қисқаси, тайга ичкарисидаги Златоус аҳолиси НУЖларга кўникиб кетишди. Улар бу ҳодисадан ваҳимага тушишаётгани ҳам йўқ, бу ҳақда бошқаларга хабар беришга шошилишмаяпти ҳам. НУЖларни чўчитиб қўймайлик, деган андишага боришмоқда. Сабаби, номаълум учар жисмлар келгандан сўнг бу ерларда картошка ҳосили жуда яхши бўлди: ҳар бири қовундек келади, сабзи ҳам зап бўлди.

МАРКАЗИЙ РЎЗНОМАЛАР МАТЕРИАЛЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ.

МАМЛАКАТИМИЗ ҲАЁТИДАН

ЯНГИ РУКН: ЧОП ЭТИЛМАЙ ҚОЛГАН САТРЛАР

ОШИҚЛАР ФОЖИАСИ

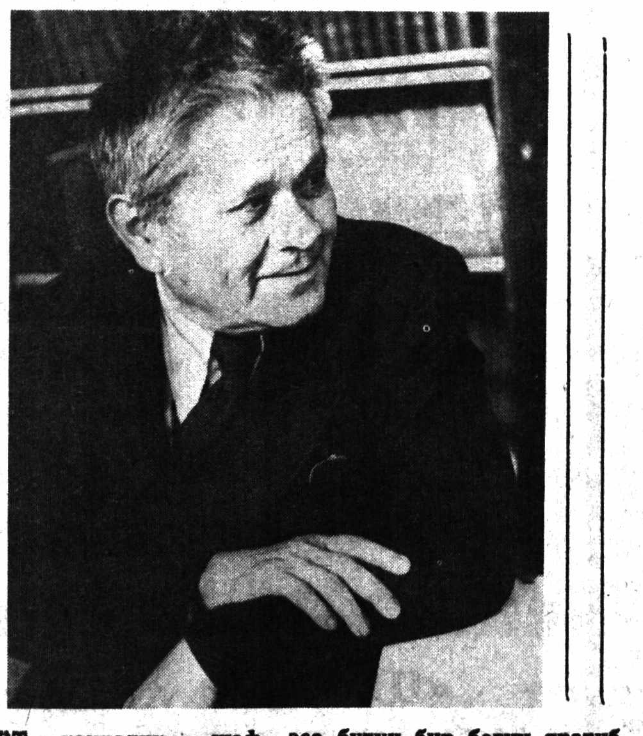

ҲАЁТ қанчалик шафқатсиз бўлмасин, қариб ҳаммага из қолдириш имконини беради. Аммо кимдир бутун умри давомида битта кўчат экади, бошқаси эса бутун бир боғни яратиб, унинг тансиқ мевалари билан минглаб кишиларни баҳраманд қилади. Бу жўн ҳақиқат ижод аҳлига ҳам тўла тааллуқлидир.

Сўнгги йилларда рўй берган оламшумул воқеалар ижод аҳлининг, айниқса, шоир ва ёзувчиларнинг шу пайтгача яратиб келган асар-асарларини сомон парчаларидек совуриб юборди. Биз адабиёт ва санъат асари деб ҳисоблаганимиз талай китобларнинг маданий мерос сифатида авлодларга қолиш ҳуқуқига эга эмаслиги маълум бўлиб қолди. Биз сажда қилганимиз адабий меҳроблар сароб эканлиги ойдек равшан бўлди. Афсуски, адабиёт ва санъат олдига қўйилган мезонларнинг сохталиги, уйдирмалиги, ёлғонлигини жуда кеч англадик. Акс ҳолда қанчадан-қанча катта истеъдод соҳиблари бўлган ижодкорларимиз умри бу қадар беҳуда ва самарасиз ўтмаган бўларди. Аммо чинакам истеъдод фақат социалистик реализм қобиғида яшамас экан. Шу туфайли адабиётимизнинг турли авлодларига мансуб ёзувчилар бисотида расмий мезонларга мос келмайдиган асарлар ҳам талайгина кўринади.

Камина яқинда дилбар қўшиқлари билан халқимиз меҳр-муҳаббатини қозонган марҳум шоир Туроб Тўла ижодхонасида бўлиб, унинг ҳали матбуот юзини кўрмаган қўлёзмаларини варақлар эканман, айниқса, бир нарсадан мутаассир бўлдим. Шоир қариб бутун умри мобайнида гоҳ кинода, гоҳ театрда, гоҳ киночилар ёки ёзувчилар уюшмасида тинимсиз ишлаб келганга ўхшайди, аксар «эркин ижодкорлар»га нисбатан бадиий ижод билан кўпроқ ва самаралироқ шуғулланган экан. Унинг қўлёзмалари орасида талайгина комедия, пьесалар, сценарийлар, шеърлар, қўшиқлар бўлиб, уларни шоир ўзи учун ёзиб қўйгандек туюлди. Бу асарларнинг аксари ўша машъум мезонларга бўйсунмагани учун шоир бисотида қолиб келаётгандек кўринди. Шунда адабий сиёсат ва адабиётга раҳбарлик каби таниш жараёнлар бўлмаганида, Туроб Тўла халқ учун, адабиёт учун, авлодлар учун қанчалик гўзал, ўлмас асарлар ёзган бўларди, деган хаёлга бордим.

Шоир бисотидаги менинг эътиборимни тортган қўлёзмалардан бири — «Муҳаббат дафтари» деб аталган пьеса бўлиб, у 1967 йилда қоғозга туширилган. Бу асарда тасвирланган воқеа биз, адабиётшунослар ифодаси билан айтганда, реал ҳаётдан олинган.

Собит ва Муаззам исмли икки ёш бир-бирини фидокорларча севишади. Аммо Муаззамнинг отаси қизини тагли-туглига, [illegible] бадавлат бир йигитгагина бермоқчи бўлган. Собит эса ўзининг моддий имкониятлари ва «келиб чиқиши» билан унинг дидига мутлақо тўғри келмаган.

Муаззам севимли ёрига бермаганлари тақдирда ўлимга ҳам рози қиз эди. Бу борада ҳам улар — Собит билан Муаззам бир-бирларига муносиб ошиқ ва маъшуқа эдилар.

Кунларнинг бирида шафқатсиз ота қизининг норозилигига қарамай уни бадавлат бир йигит билан унаштириб, тўйга тараддуд кўради. Бегона йигитга турмушга чиқишдан ўлимни афзал билган Муаззам Собитдан тўй арафасида бир-бирларини қатл қилишни сўрайди. Келишувга кўра, Собит қизга билдирмаган ҳолда уни ўлдириши лозим эди. Шундай бўлди ҳам. Никоҳ куни арафасида Собит гўё Муаззам билан видолашгани келиб, унинг яноғидан ўпмоқчи бўлади. Аммо у қизнинг яноғини тишлаб, унинг бутун хаёлини шу оғриққа жалб этиб туриб, кутилмаганда унинг юрагига пичоқ санчади. Муаззам ўша заҳотиёқ ҳаётдан кўз юмади. Собит ўзига беш-олти марта пичоқ санчганига қарамай тирик қолади. Фожиадан хабар топган Муаззамнинг отаси унинг ҳаётига сўнгги нуқта қўяди. Бахтсиз ошиқ ва маъшуқани ёнма-ён қабрга дафн этадилар.

Бу воқеа уруш йилларида бўлиб ўтган. Муаззам ўзбек радиосининг машҳур дикторларидан Туйғуной Юнусхўжаеванинг дугонаси бўлгани учун ўша пайтда радиода хизмат қилган Туроб Тўла бу фожиали қиссадан хабардор бўлган. Ундан кейин, албатта, асар ёзишни чамалаб юрган. Лекин совет замонаси тўғрисидаги ёлғон ривоятлар авж олган бир шароитда Собит ва Муаззамнинг фожиали муҳаббатини қаламга олиш қалтис юмуш эди. Шунинг учун ҳам шоир 1967 йилга келибгина бу мавзуга қўл урди.

Бугун Оврўпода сексуал инқилоблар юз берган ва бу инқилоблар шабадалари бизга ҳам келиб, хотин-қизлардаги иффат пардаси кўтарилган бир пайтда, балки, бу асарда тасвир этилган воқеа кимгадир кулгили ва ножиддий туюлар. Лекин умид қиламанки, бундай кишилар кўп бўлмайди. Агар биз Тоҳир Зуҳралар, Ромео ва Жульетталарнинг фожиали қиссасидан таъсирланмайдиган бўлиб қолсак, бу маънавий таназзул ва руҳий қашшоқлик яқин келажакда бизни руҳсиз, қалбсиз кишиларга айлантириб қўяди. Аммо агар ҳаётда Собит ва Муаззамлар бор экан, севги ва вафо бор экан, демак, инсон руҳи яшайди. Туроб Тўла, чамамда, ана шу ҳақиқатни айтиш учун қариб қирқ йиллик фожиани қаламга олган.

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари номзоди, Беруний номидаги жумҳурият давлат мукофотининг соҳиби.

ҚАТНАШГАНЛАР:

ОТАВОЙ — гумроҳ, гиёҳванд, банги, кўкнорифурўш, жиловхона ҳоровули, баджаҳл, баттол одам. Тевара-атрофи пахса девор билан ўралган кенг ҳовлисида қишин-ёзин гул экади, улар оралаб — кўкнори. Шу билан тирикчилик қилади. Қисмат ўғилдан қисган, аммо ёлғиз қизи бор, еру-кўкка ишонмайди уни. Ёлғиз нияти — топар-тутари яхши бир ичкуёв!

ОНАХОН — унинг умр йўлдоши, сочи супурги, қўли косов бўлиб кексайган, жоҳила.

ҚИЗБИБИ — қизлари. Уйда ўтириб, таҳсил кўради, институтнинг кутубхоначилик факультетида. Мутеъ, аммо идрокли қиз, шеър машқ қилади.

ГУЛНИСА — гулчи аёл. Қизбибининг тутинган опаси. Отасининг гумаштаси, унинг гулларини сотади, пинҳона кўкнорларини ҳам.

ЙИГИТАЛИ — Қизбибига бешиккерти қилинган йигит. Қизбиби билан Йигиталининг оналари дугона бўлишган, бир мактабда ўқишган. У ҳам шоиртабиат, сипо йигит. Муҳаббатлари тенгсиз.

ОЙИМХОН — муаллима, Йигиталининг онаси, Онахоннинг мактабдош дугонаси.

КИМСА.

БИРИНЧИ БАРЗАНГИ.

ИККИНЧИ БАРЗАНГИ.

ТЕЛЕФОНЧИ.

СЎЗБОШИ

Қабристон.

Куз манзараси.

Бир-бирига ёндама, мармар тошдан ясалган икки қабр [illegible]. Бирига «Тоҳир», иккинчисига «Зуҳра» деб ўйиб ёзилган. Мармар тошлар бағрида эса, бир-бирларига интилиб, қотган ўйма сувратлари. Улар тепаларида икки сарв, мангу йиғлаб тургандай. Гулниса улар истиқболларида бош эгиб ўтирибди. Келтирган гуллари оёқлари остида. Оғир ва маъюс мусиқа уни кўтариб оёққа турғизади. Кўз ёшларини қайта-қайта артар, худди оёқларига тушов солиб қўйилгандек узоқ қўзғалолмасди...

Уни бир чеккада кузатмоқда бўлган Кимса (у балки муаллифдир), томошабин томон ўгирилади:

КИМСА — Агар эътибор берган бўлсангиз, бу аёл гул қўйган қабр тошлари кўксига «Тоҳир» ва «Зуҳра» деб ёзилган. Аслида ундоғмас, улар Тоҳир-Зуҳралар эмас, Тоҳир-Зуҳралар сингари севишган ошиқ-маъшуқлар эдилар. Уларни гумроҳлар яшашга қўймадилар.

Бу аёл уларнинг энг яқин дугоналари эди. Мана неча йилдирким, улар ҳалок бўлган кунлари мана шундай ваҳтда мана шундай гуллар кўтариб келади-да, йиғлай-йиғлай кетади. Шунча йилдан бери йиғлайди бу аёл... Шунча йилдирки, у бу дафтарни очмайди ҳеч кимга. Зотан, очолмай келади.

Мана, у дафтар...

Мен варақлай, бўлмасам...

ПАРДА.

БИРИНЧИ ДАФТАР

Ойимхон ва Йигитали. Гаплари анчадан бери давом этаётган кўринади.

ЙИГИТАЛИ — Йўқ, ойижон, мен сизни айбдор санамоқчимасман, муборак номингиз ҳаққи, асло! Ҳаммаси ўзимдан. Болалигимдан сўзингиздан чиқмасликка ўрганганман. Ўзингиз иккимизни учратдингиз, «бир боғчада ўсдик, бир мактабда ўқидик. Ўртоғимнинг қизи» дедингиз. Бир мактабда ўқиган эканмиз, «Баробар ўғил кўриб ёриса, бирга ўртоқ бўлишсин, ўғил-қиз бўлишса, бешиккерти» деб аҳди-паймон қилибсизлар. Буни шундай ҳикоя қилар эдингизки, ҳали кўрмай хаёлимни олган эди у фаришта. Мана, катта бўлдик, айтганингиздай бир-биримизга кўнгил қўйдик. Бунинг учун раҳмат сизларга! Аммо лекин нега энди келиб бизнинг тақдиримизни, ўзимиз ҳал қилолмай сизлар ҳал қилишларингиз керак бўлиб қолди? Агар ёмон йўл тутаётган эсак, тузатинглар...

ОЙИМХОН — Йўқ, болажоним, ундоғамас. Сизларнинг муҳаббатларингга ҳамманинг ҳаваси келса арзийди. Лекин гап бундамасқу... Айтдим-ку, бор, гаплаш, нега тушунмай келмайди, болам?! Сен тугул ўзим ҳам ҳайрон бўлиб қайтдим уйларидан. Онахонни танимадим. Шундай совуқ қарши олдики, худди биз бир-бирларимиз билан ўсмаганмиз, ўқимаганмиз... Гап очмай қайтиб чиқиб кетгим келди. Лекин шайтонга ҳай бердим...

ЙИГИТАЛИ — Сабабини айтдиларми?

ОЙИМХОН — Йўқ, эшикни ёпди-ю қўйди... очишим билан...

ЙИГИТАЛИ — «Бермайман, — дедими, — қизимни?..»

ОЙИМХОН — Йўқ, бундай демади...

ЙИГИТАЛИ — Наҳотки ёшлик аҳди-паймонларингизни узган бўлсалар? Нега узадилар? Сабаб? Нима, карманми, кўрманми? Улардан бирон жойимиз камми?

ОЙИМХОН — Йўқ..

ЙИГИТАЛИ — Бўлмасам, нега рад этадилар?.. Ўзи бормиди?.. Қизбибининг ўзи бормиди сиз борганингизда? Эшитдими бу гапларни? Нима деди? Индамадими? Наҳотки индамаган бўлса?! Йўқ, у эшитмаган бу гапларни! Йўқ! Йўқ!

ОЙИМХОН — Шошма, болам, охиригача эшит, сабр қил. Ҳовлилари ичкари, гул экишар экан, Қизбиби мени киргандан кирганимга гуллар орасига сув боғлаб юрган экан. Дарвозани Қизбибининг ўзи очди, аллақандай ҳолатда қолди мени кўриб, елкасини тутиб кўришди-ю, мени онасига топшириб ғойиб бўлди. Назаримда, гапларимиздан бехабар эди...

ЙИГИТАЛИ — Бошқа кўрмадингизми уни?

ОЙИМХОН — Йўқ, бошқа кўрмадим...

ЙИГИТАЛИ — Ёлғон, ёлғон...

ОЙИМХОН — Онангни ёлғончи қилма, болам. Нега сенга ёлғон гапиришим керак? У боришимни билармиди?

ЙИГИТАЛИ — Биларди, биларди боришингизни, ойиси ҳам билиши керак эди...

ОЙИМХОН — Йўқса, улар ораларида яхши гап ўтмапти...

ЙИГИТАЛИ — (Ҳайрон). Ахир, ҳарбийга кетаяпман-ку, ойижон... Мен у ёқларда қандай юраман?! Охиратли ўртоғингизни: «Аҳди-паймонларимиз нима бўлди, ўртоқжон?» деб уялтирмадингизми?

ОЙИМХОН — Билгимча, болам, у негадир бундай гапларни эшитадиган ҳолатда эмасиди, Қизбибинг ҳам...

ЙИГИТАЛИ — (Ҳайратда) Нега? Қандай, Нима юз берипти?

ОЙИМХОН — Мен ҳам ҳайратда қолдим...

ЙИГИТАЛИ — ... Бир ойдирки, эшикка чиқмайди. Бир ой бўлди кўришмаймиз. Девори атрофида итдек айланаман. Энди очиғини айтақолай сизга; отаси эшигидан ҳайдаб солди мени...

ОЙИМХОН — Ҳайдади?..

ЙИГИТАЛИ — Ҳайдади!.. «Неча кундан бери эшигимдасан, бола, шарманда бўлмай десанг, мени шарманда қилма», — деди. «Кет, бошқа кўрмай, — деди, — бунда». «Сенга берадиган қизим йўқ» — деди... Гулнисанинг уйида учрашардик. У ерга ҳам чиқолмаяпти...

ОЙИМХОН — Шундай экан, нега мени юбординг, болагинам?

ЙИГИТАЛИ — Охирги мартаги учрашувимизда айтдим унга...

ОЙИМХОН — Нима, мендан бошқа одам ҳам борганмиди?

ЙИГИТАЛИ — Ҳа, боришган эди... Муаллимамиз... Кейин курсдошларим... Ҳатто унинг курсдошлари...

ОЙИМХОН — Ҳаммаларини ҳайдаб солдими у ноинсоф?

ЙИГИТАЛИ — Ҳаммаларига сизга қилган жавобларни қилишди... Айтинг-чи, ойи, кетарингизда Қизбиби хайрлашдими?

ОЙИМХОН — Кетаримда кўринмади...

ЙИГИТАЛИ — Кўринмади... (қийналиб ниҳоядан). Мабодо қочиб кетсак қийналмайсизми?

ОЙИМХОН — Вой! Бир камим шу қолганиди...

ЙИГИТАЛИ — Илгарилари қилишган-ку...

ОЙИМХОН — Илгарилари нималар қилишмаган, болам... Қўй, бундай хаёлларга бориб, мени қўрқитма!..

ЙИГИТАЛИ — Ҳаёт ҳам битта бўлгани, она ҳам битта бўлгани оғир экан ҳаммаданам...

ОЙИМХОН — (Қўрқиб) Нима демоқчисан?

ЙИГИТАЛИ — Агар сиз ёмон она бўлганингизда бундай қийналиб ўтирмасидим. Сизни қийноққа сололмайман, албатта!.. Ундан ташқари, биттаман бисотингизда... Нега шундай қилгансиз-а, ойи? Нега иккита-учта фарзанд кўрмагансиз?

ОЙИМХОН — Дадангшўрлик бир уй бола бўлишини истардилар... Қаттиқ куйиняпсан-а? (Йигитали жим). Феъли кенг бўлмаганнинг кўнгли тенг бўлмайди, болам. Кейин уйланиб юргандан кўра ҳозир қийналганинг ҳам яхши, бир сираси. Армияда эсингдан чиқиб кетади...

ЙИГИТАЛИ — Ақлли одамга бундай муҳокамалар келишмас экан. Қўйинг, овутманг мени. Ундан кўра ҳар қандайин фавқулодда ҳодисаларга тайёр туринг.

ОЙИМХОН — (Даҳшатдан). Сен мени қўрқитма, бола!

ЙИГИТАЛИ — Қошки ўзимга ўзим кучим етса...

ОЙИМХОН — Ахир, унинг отасини биласан-ку, болам... бордию у «ҳа» деганидам биз у хонадон билан қандай яшардик? Йўқ, деганидам ҳам, бир хонадонмас, болам, насофат! Ҳовлилари гул тўла, озода бўлса ҳам ҳуфтонга ўхшайди... (Бир неча дақиқа жимлик). [illegible] бир гумроҳ ҳам бўлса, унинг устига баттол, жоҳил... Қандай муроса қилардик?.. Бу хонадон, ахир, бугун ҳамманинг нафратига қолган хонадон-ку!..

ЙИГИТАЛИ — Биламан, ойижон, ҳаммасини биламан. Наҳотки, мени шундай гўл, кўр, деб ўйласангиз?

ОЙИМХОН — Ҳа-ҳа, шунақасан!

ЙИГИТАЛИ — Нега ўз номи билан айтолмаяпсиз? Айтаверинг, «Гўлсан, кўрсан, муҳаббат сени кўр қилиб қўйган», деяверинг. Хафа бўлмайман. Буни ҳам биламан. Нима қилай, шундай бўлиб қолган бўлсам?..

Ойимхон кутмаганда ўғли, тўсатдан ўкириб йиғлаб юборади, айвон устунини қучоғлаб. Ойимхон қўрқиб кетади, сакраб ўрнидан туради-ю, ўғлини юпатмоққа тушади.

ОЙИМХОН — Йўқ. Йўқ, болажоним, мен сени ундоқ демадим, демадим-ку ахир... (оҳиста). Отаси ҳайдаб солди дединг-ку ўзинг. Остонасини раво кўрмаган хонадонга қандай қилиб тағин кириб борамиз...

ЙИГИТАЛИ — Ҳайдаб солди... Лекин Қизбиби ҳайдамади-ку!.. У мени кутаяпти... Биласизми, сизнинг кириб боришингиз унга, унинг юрагига қанча далда берган?! Қанча умид учқуни тушган унинг зимистон бўлиб ётган қалбига?! Сиз бўлсангиз «ҳайрият» дейсиз...

ОЙИМХОН — Хўш, нима қилишим керак эди? «Берсанг ҳам берасан, бермасанг ҳам берасан», деб айюҳаннос солишим керакмиди? А? Қани, айт?

ЙИГИТАЛИ — Йўқ, айюҳаннос солишмас, у гумроҳ одамларнинг ухлаб ётган ерида ҳам уйғотишингиз керак эди. Сиз, ахир, маҳалла «женотдели»сиз-ку! Сиз, ахир, улардан баланд одамсиз-ку!

ОЙИМХОН — Ҳа, шуни дерсан, деб турувдим. Лекин шундай гумроҳлар, афсуски, ҳали ҳам тўлиб ётишипти-да. Ўз ота-оналаридан дод деганлар озми, бундай ота-оналар муҳитида болалар кетаётган бундай жоҳиллар камми?.. Ўзининг жонига ўзи қасд қилаётганлар, бу жоҳиллар жаҳл қилиб, замонига ўқ отаётганлар, ўзига ўзи ўт қўйиб юбораётганлар, ўзини-ўзи сувга отаётганлар озми бугун? Уларни мана шулар туғмоқдамасмикин? Йўқ, мен тағин битта шармандаликнинг сабабкори бўлмоқчимасман!

ЙИГИТАЛИ — Майли, нима кўргулик бўлса, шуни кўраман. Лекин йўлимдан қайтмайман!

Шартта ўрнидан туради ва кўчага қараб интилади. Ойимхон сапчиб тўсади уни.

ОЙИМХОН — Тўхта! (Эшикни ёпади) Нима қилмоқчисан?

ЙИГИТАЛИ — Нима, сиз ҳам мени уйга қамаб қўймоқчимисиз?

ОЙИМХОН — Бу ердан мени босиб чиқиб кетасан!

ЙИГИТАЛИ — Кулгимни қистатманг. «Женотдел», муаллима... Уятмасми?

ОЙИМХОН — Менинг ўғлим битта, ўнтаямас. Отангнинг дардиям етади! Ҳеч қаёққа бормайсан!

ЙИГИТАЛИ — Бораман! У билан учрашаман, гаплашаман!

ОЙИМХОН — У чиқмайди, чиқаришмайди уни!

ЙИГИТАЛИ — Чиқади, учиб чиқади (узоқ жимлик) Чиқмаса, майли, пешонамдан кўраман. Сизнинг «ҳайрият»ингиз бўлади!

ОЙИМХОН — Қандай қилиб чақирасан?

ЙИГИТАЛИ — (Заҳарханда қилади) Отаси чақириб беради!

ОЙИМХОН — Обдирама!

ЙИГИТАЛИ — Бир чимдим қорадорига хотинини ҳам чақириб беради!

ОЙИМХОН — Уятсиз!

ЙИГИТАЛИ — Йўқ, менмас, бу одамлар уятсиз! Кечиринг, ойижон!.. Ортиқча гаплар айтиб юбордим. Лекин чиқмаса, Отабекка ўхшаб Қизбибининг уйидан тешиб кираман!

ОЙИМХОН — Нима, нима нима? (хохолаб кулади) Жинни бўлма!

ЙИГИТАЛИ — Мен, ахир, армияга кетяпман. Мен у ерларда қандай қилиб юраман? Бу аҳволда, ахир, юролмайман-ку! Биласизми, нима бўлади? Уни кўриш учун, жавоб беришмаса, қочиб келаман! Мен усиз яшолмайман, бир кун ҳам!

ОЙИМХОН — Жинни бўпсан!

ЙИГИТАЛИ — Бир соат ҳам! Наҳотки, сиз менинг дадамни шунча суймагансиз?.. Мана бу ерим куйиб кетаяпти, ойижон! (**кўксига муштлайди**) У ҳам менсиз туролмайди, бир кун ҳам, бир соат ҳам, ҳаммадан унга қийин бўлиб кетди. Мен уни бу аҳволдан қутқаришим керак.

Олам ёруғ бугун
севги туғи билан,
Олам тирик унинг
бору йўғи билан!

Алам солманг ортиқ
муҳаббат бошига,
Олам ёниб кетур
унинг чўғи билан!

Йигитали ғарибона хаёлда чиқиб кетади. Ойимхон орқасидан интилиб эшиккача боради, ушлаб қололмайди ва эшикнинг бир қаватига суянганича қолади. Тўсатдан шу вақт «ҳа» йўқ, «бе» йўқ, ОТАВОЙ кириб келади шиддай бўлиб.

ОТАВОЙ — Қанилар, у валломат «куёвтўра»миз? (**Ҳовлини, ичкариларни айланиб чиқади, худди ўзининг ҳовлисидай беандиша, сурбетлик билан. Бу ҳолда эсанкираб қолган Ойимхон унинг орқасида. Кўримсизгина ҳовли тарзига тикилиб қолгандай**) Ҳали шу ҳолларингга уйланмоқчимилар у тавиянгиз? Шу чордеворга келин туширмоқчимилар ҳали келинпошшомиз? (**Заҳарханда қилади**). Шуни яхши билингки, Ойимхон, менинг қизим пошшахон хонадонга тушади. Мен ўзим билан тенг хонадонга қуда бўламан. Кейин қалинга кучлари етадими у студентингизнинг? Бу хонадондан (**ҳовлини гир айлана кўрсатиб**) унақа қалин чиқмайди, шундай эмасми? Менинг қизим юз минг сўм туради, юз минг! (**Биров эшитмасин деганидек овозини пасайтириб айтади**). Камига бермайман! Минг сўм ҳам турмайдиган бу чордеворда юз минг нима қилади? А?.. Ўзимам билардим тахминан муаллиманинг уйини... Айтинг, Ойимхон, ўғлингизга, овора бўлмасин! Дугонангиз энди у эски дугонамас, чакки борибсиз... Менга бошқача куёв керак, ғарч-ғурч босиб кириб, ғарч-ғурч босиб чиқиб юрадиган куёв! Ҳар ғарчидан бир даста-бир даста ақча тўкиладиган куёв! Биттаю битта қизим, уни бегона хонадонларга, бегоналар қўлига бериб қўймайман! Менинг қизимга харидор валломат менга ичкуёв бўлиб боради! Борадими ичкуёв бўлиб?.. Ҳо, нега берар экансиз яккаю ягона ўғлингизни бегона хонадонга, а?

Ойимхон бу сурбетнинг шалоқ гапларини зўрға, чидам билан тинглайди. Кейин у озгина жим бўлиши билан оғир дейди:

ОЙИМХОН — Техникумда ўқиб юрганимизда бунақамас эдингиз, Отавой!

ОТАВОЙ — Қанақайдим? (**масхара қила бошлайди**).

ОЙИМХОН — Гулгина... думбулгина бола эдингиз... Озгина ҳаёнгиз ҳам бор эди.

ОТАВОЙ — Думбул думбул бўлиб тураверадими, бориб-бориб пишмайдими, Ойимхон?

ОЙИМХОН — Пишади, лекин сизга ўхшабмас!

ОТАВОЙ — Кимга ўхшаб, масалан? Сизга ўхшабми?

ОЙИМХОН — Лоақал менга ўхшаб... (**Отавой оғзини тўлдириб кулади**).

ОТАВОЙ — Думбуламас, гул эдим. Гул ҳаммас, гўё гул эдим. Агар гул бўлганимда Онахоннимас, сизни олган ва шўрлик ўртоғим Шакарвойга ўхшаб аллақачоноқ ўлиб кетган бўлардим.

ОЙИМХОН — Ҳақиқатан ҳам гулмас экансиз. Биз бечоралар гул эканмиз. Шўрлик Онахон, қўли косов, сочи супурги... Йўқ, менга қизингиз керак эмас, бундай гумроҳ оила билан қариндошлик хоҳишим йўқ!.. Кетинг... Мен ўша вақтлари сира ўйламаган эдим сизни масжиднинг сўфиси бўлар деб. Эссиз, Онахон, эссиз, Қизбиби... Эссиз, мактаб, эссиз ҳатто масжид!..

ОТАВОЙ (**чиқа бошлаётган вақтида остонада тўхтайди**) Ўғлингиз хомтама бўлмасин!.. Менга бойвачча куёв керак! Юз минг сўм туради менинг қизим... Юз минг! (**Чиқади**). **Ойимхон эшикка занжир солар экан чуқур хўрсинади**).

ОЙИМХОН — Эссиз, болагинам...

ПАРДА.

(Давоми бор).

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

● АҚШ—СССР

АМЕРИКА Қўшма Штатларидаги энг йирик автомобиль ишлаб чиқариш компанияси — «Женерал моторз»дир. У яқинда совет-америка қўшма компанияси «Тринити гурупп» билан шартнома тузди. Бу шартномага асосан «Женерал моторз» компанияси корхоналарида ишлаб чиқарилган енгил автомобиллар, шунингдек, оғир юкка мўлжалланган машиналар 1992 йилдан бошлаб Совет Иттифоқида сотила бошланади. Имзо чекилган ҳужжатда айтилишича, мазкур машиналарга хизмат кўрсатадиган корхоналар очиш ҳам кўзда тутилди.

● ПОЛЬША

ЯҚИНДА Польша радиоси бош вазир лавозимини ким эгаллаши керак, деган мавзуда жамоатчилик сўровини ўтказди. Радио ходимлари 12 соат давомида 244 нафар радио тингловчи билан узлуксиз гаплашдилар. Уларга фақат битта: «Ким бош вазир бўлади?» деган савол берилди. Мулоқотда бўлган кўпчилик — 133 киши бош вазирлик лавозимига ҳозирги бош вазир Ян Кшиштоф Белецкий муносиб, деб ҳисоблади.

● ЛИВАН

ЛИВАНДА гаровга ушлаб турилган бандилардан бири — Америка фуқароси Алин Сатин бир неча кун бурун озод этилган эди. У Байрутдаги Америка дорилфунунида ишлаб турган пайтида 1987 йил 24 январда номаълум шахслар томонидан ўғирлаб кетилган эди.

КУНИ кеча эса Ливанда гаровга ушлаб турилган кишиларнинг энг сўнггиси — Америка фуқароси Терри Андерсон озод қилинди. У тутқунликда олти йилу тўққиз ойдан кўпроқ бўлди. Ҳозир у Сурия пойтахти Дамашқ шаҳрига жўнатилди. Т. Андерсон уерда Америка томонига топширилади. Т. Андерсон 44 ёшда бўлиб, ўғирлаб кетилган пайтида у Байрутдаги Ассошиэйтед Пресс ахборот агентлиги минтақавий бюросининг директори эди. Уни Байрутда ҳаракат қилаётган «Ислом жиҳоди» эронпараст гуруҳи жангарилари ўғирлаб кетишга муваффақ бўлган эдилар.

● ИСПАНИЯ — ИСРОИЛ

ИСПАНИЯ ҳукуматининг бошлиғи Фелипе Гонсалес Исроилга қилган ўзининг уч кунлик сафарини ниҳоясига етказди. Сафар тамом бўлганидан сўнг Ф. Гонсалес Испаниядан яҳудийлар қувилганлигининг 500 йиллигига бағишланган маросимда сўзга чиқиб, музокаралар курсисига ўтирилар экан, томонлар, энг аввало, бир-бирларида ишонч туйғусини туғдиришлари, ҳал қилиб бўлмайдиган ҳудудий муаммони ўртага ташламасликлари лозим, деб таъкидлади. Шу боис, деди Испания ҳукуматининг бошлиғи, Исроил Иордан дарёсининг ғарб соҳилида, шунингдек, Ғазо секторида яҳудийлар учун уй-жойлар қурилишини тўхтатиши оқилона иш бўлур эди.

● СОМАЛИ

СОМАЛИ пойтахтида давом этаётган қуролли тўқнашувлар натижасида жуда кўп қурбонлар берилди. Аниқ бўлмаган маълумотларга қараганда, ҳозиргача минггдан ортиқ киши ҳалок бўлди, 5 минггдан зиёд одам жароҳат олди. Сомалидаги воқеалар хусусида гапирган Халқаро Қизил Ярим ой жамияти вакили Г. Таверньe юқоридаги рақамларни келтирди. Унинг гапларига қараганда, вазият ҳамон қалтис бўлиб турипти, қуролли тўқнашувлар давом этмоқда. Натижада, бир неча кун бурун пойтахт Могадишога дори-дармонлар олиб келган катта кема ҳамон юклардан бўшатилганича йўқ. Ваҳоланки, жуда кўп одам бу дори-дармонларга муҳтож бўлиб турибди.

● БУРУНДИ

МАРКАЗИЙ Африка минтақасида жойлашган кичик давлатлардан бири — Бурундида бир ҳафта давомида тартибсизликлар ва тўс-тўполонлар давом этди. Хавфсизлик кучлари билан исёнчилар ўртасида бўлиб ўтган қуролли тўқнашувлар натижасида анчагина одамлар қурбон бўлди. Маъмурларнинг келтирган маълумотларига қараганда, тўқнашувларда 270 киши ҳалок этилди.

● АҚШ

ОҚ УЙ ходимлари аппаратининг раҳбари Жон Сунуну ўзининг истеъфога чиқажаклигини эълон қилди. Мамлакат бўйлаб сафар қилиб юрган президент Ж. Буш Ж. Сунунунинг истеъфосини қабул қилди. Оқ уй ходимлари аппарати раҳбари президент номига ёзма мактуб йўллаб, ўзининг қарори президент манфаатига мос бўлиб тушажаклигини таъкидлади.

● ТОГО

ТОГО пойтахтида исён кўтарган жангчилар мамлакат бош вазири Ж. Коффиго қароргоҳини танклар билан қамал қилдилар. Қароргоҳни ҳимоя қилиб турган гвардиячилардан бир нечтаси ҳалок бўлди. Бош вазирнинг ўзи эса ҳибсга олинди. Хабар қилинишича, Ж. Коффиго ҳаёти хавф остида эмас. Ҳатто, унга мамлакат президенти Г. Эйадема билан учрашиш учун имконият яратиб берилди.

● СУРИЯ

● ЎТГАН душанба куни Сурияда бўлиб ўтган умумхалқ сўровида овоз берган кишиларнинг 99 фоизи Ҳафиз Асаднинг яна етти йил давомида мамлакат президенти бўлиб туришини маъқуллади. 61 ёшга кирган Ҳ. Асад 1970 йилда амалга оширилган давлат тўнтариши натижасида ҳокимият бошига келган эди. Ўтган давр мобайнида Ҳ. Асад томонидан ўтказилаётган сиёсат сурияликларнинг кўпчилигига маъқул бўлди.

• *Янги қўшиқлар*

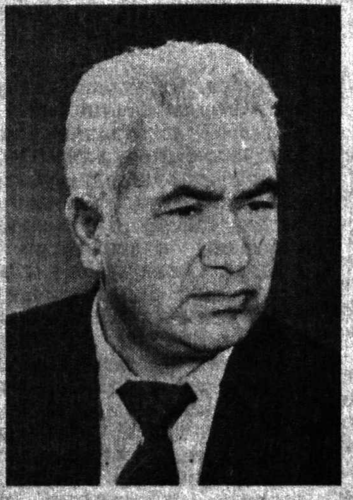

ҲАЙДАР Муҳаммад ўзининг бир қатор шеърий китоблари, лирик қўшиқлари ва пьесалари билан халқимизга танилган. Айни кунларда Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрида адабий эмакдош вазифасида хизмат қилмоқда.

Қуйида муштарийлар эътиборига Ҳайдар Муҳаммаднинг янги қўшиқларини ҳавола этаяпмиз.

ТУНЛАРИМНИ ХАЁЛГА БЕРДИМ

Ойдин тунларимни хаёлга бердим,
Умрим олтинларин шамолга бердим.
Ҳаёт жумбоқларин саволга бердим,
Орзу бўлиб ўтдинг дилимда гўзал.

Ушалмаган орзулар армон бўларкан,
Қорда қолган гулзорлар хазон бўларкан,
Севгисин топмаган ёмон бўларкан,
Орзу бўлиб ўтдинг дилимда гўзал.

Сени олиб кетган кунлар қайтмади,
Ширин сўзлар айтган унлар қайтмади,
Юлдузлар ёғилган тунлар қайтмади,
Орзу бўлиб ўтдинг дилимда гўзал.

Тақдир сенга атаб ўзга йўл солди,
Бизнинг муҳаббатга айру қўл солди,
Ҳайдарга ўтолмас саҳро-чўл солди,
Орзу бўлиб ўтдинг дилимда гўзал.

МАҲБУБИМ

Маҳбубим, муҳаббат кўзгудир,
Муҳаббат кўзлари сузгудир.
Ошиқнинг тилаги эзгудир,
Маҳбубим, дилингни очақол.

Дилингда не нола туйғулар,
Танбурдек ҳасратли қайғулар.
Жонсиздек рангпардир кулгулар,
Маҳбубим, дилингни очақол.

Сен ўзинг покиза бир гулсан,
Ҳаммага очиқ бир кўнгилсан.
Дил ёзиб сўзласанг, бол тилсан,
Маҳбубим, дилингни очақол.

Юзингни бургин сен гулларга,
Қулоқ сол ширинсўз тилларга.
Бағринг оч, меҳрибон дилларга,
Маҳбубим, дилингни очақол.

Тақдиринг чархи бир эзибдир.
Томирингда аламлар кезибдир,
Ҳайдаринг бу сирни сезибдир,
Маҳбубим, дилингни очақол.

ЯШИРМОҚ БЕҲУДА

Менга бор илиқлик кўзингда,
Пардали, хаёли юзингда,
Қандайдир оташли сўзингда
Буларни яширмоқ беҳуда.

Андиша, ор-номус — зийнатинг,
Табассум, қарашинг қийматинг.
Сўзлайди суврату сийратинг,
Буларни яширмоқ беҳуда.

Қалбимга хуш ёқар нурларинг,
Ёқимли сўзларинг — дурларинг,
Тинчитмас парилар-ҳурларинг,
Буларни яширмоқ беҳуда.

Дил ипи сирли бир боғланган,
Юраклар пинҳона доғланган,
Кўнгиллар бир-бирга чоғланган,
Буларни яширмоқ беҳуда.

Аҳдимни шеър билан айтарман,
Ҳар кеча хаёлда ётарман,
Аламда ишқимни Ҳайдарман,
Буларни яширмоқ беҳуда.

БУ ЮРТНИНГ ЁШЛАРИ

Дарёлар топ-тоза оқсалар,
Оқшомда минг чироқ ёқсалар,
Одамлар кулишиб боқсалар
Билингки, бу юртнинг ёшлари — меҳрибон.

Тинч-омон бўлса гар маҳалла,
Қўшиқлар янграса баралла.
Тунлари таралса, «ё, алла»,
Билингки, бу юртнинг ёшлари соғ-омон.

Қариялар иззатли бўлсалар,
Оналар шодликка тўлсалар,
Гулзорлар яйрашиб кулсалар
Билингки, бу юртнинг ёшлари билимдон.

Разолат қуббаси қуласа,
Элчилар элларни уласа,
Одамлар бир-бирин сийласа
Билингки, бу юртнинг ёшлари шер — мардон.

ЁРДАН ШИРИН ДУНЁДА НЕ БОР?

Лаззатлидир дилларга дийдор,
Қандай завқли ёнда юрса ёр.
Меҳри бўлса меҳрингга пайванд
Ёрдан ширин дунёда не бор?

Сен куйласанг, ёринг ўйнаса,
Мойил бўлиб кўнгил сўйласа,
Шарофатли ҳуснига боқиб
Сира-сира кўзлар тўймаса.

Ёринг билан учсанг арғимчоқ,
Бошларингдан гул сочса баҳор.
Менга айтгил, эй Ҳайдар, у чоғ
Ёрдан ширин дунёда не бор?

Ҳайдар МУҲАММАД.

ТАЪЗИЯ ЎРНИДА

ХЎБ ЯХШИ ИНСОН, МИРИШКОР БОҒБОН ЭДИЛАР...

ВАҚТ-соатни билмайдиган нарса — ўлим дейдилар. Куни кеча Тошкент ноҳиясидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалиги қишлоқлари бўйлаб, хонадонма-хонадон совуқ хабар тарқалди: «Худойназар ота ўтибдилар...» Кўпчиликнинг юраги бир ҳаприқиб тушди, одамлар кўзида аянчли пайдо бўлди. 83 да бўлсалар ҳам ҳали бардам эдилар.

Ҳа, Худойназар ота Умаров эл-юртнинг, катта-кичикнинг ҳурматини қозонган, оддий, лекин, устивор бир инсон эди. Зеро у узоқ йиллар давомида ўзининг ҳалол меҳнати туфайли катта обрў орттирди, кишилар юрагидан жой олди. Отанинг бир оғиз ширин сўзи ёҳуд нимтабассуми баъзан узундан-узоқ гаплардан ҳам таъсирлироқ бўларди. Чиндан ҳам қишлоқ оқсоқоли эди. Кимга нима деса «Хўп, отахон!» деб қўлини кўксига қўярди.

Худойназар отанинг асосий касби узумчилик эди. Тенгдошларининг айтишича, у ток тагида туғилиб, ток тагида катта бўлган. Тақдирни қарангки, у баайни ана шу ўзи севган узум боғлари оғушида қазо қилди.

Хўжаликнинг дастлаб барпо этишда ҳам Худойназар ака тиним билмайдиганлардан бири бўлган эди. Биринчи раис — Муҳаммаджон Фозилов, фаоллар — Неъмат Носиров, Маҳкам Боймуҳамедов, Ислом Баҳромовларга елкадош бўлиб, бутун қийинчиликларга бардош берди. У эзгу-умид билан яшади, ҳаётда саховатли из қолдиришга ҳаракат қилди. Шу кунларда жамоа хўжалигининг кунига яратаётган 130 гектар майдондаги узумзор отадан ёдгорлик бўлиб қолди.

Отанинг тенгқурлари, ғамгузар шогирдлари, меҳрибон фарзандлари, навқирон набиралари, яқин ҳариндошлари, хешу ақраболари елкадошларидан, падари бузрукворларидан жудо бўлиб қолдилар. Бугун биз уларга чуқур ҳамдардлик изҳор этамиз, уларга сабр-бардош тилаймиз. Бизга фақат бир нарса таскин беради: биз бор эканмиз, Худойназар ота Умаровнинг жўмард сиймоси қалбларимиздан ҳеч қачон ўчмайди. Аллоҳ раҳматига олсин! Ётган жойлари мунаввар бўлсин!

«ЛЕНИН ЙЎЛИ» ХЎЖАЛИГИ ЖАМОАСИ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРИШЛАР

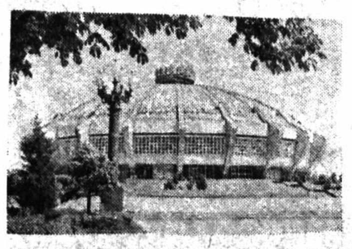

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
(ХАДРА МАЙДОНИДА)

1991 ЙИЛИНГ 21 ДЕКАБРИДАН
1992 ЙИЛИНГ 12 ЯНВАРИГАЧА

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ ТАЪТИЛ КУНЛАРИДА ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ ВА БОШҚА ЭРТАК ҚАҲРАМОНЛАРИ ИШТИРОКИДА

«ЦИРКДА АРЧА»

КАТТА ЦИРК ЭРТАК ТОМОШАЛАРИ НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ.

ДАСТУРДА:
Марина ва Нина Пузаковалар раҳбарлигидаги
ЎРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР
ССЖИ халқ артисти Ҳаким Зарипов раҳбарлигидаги
«ЎЗБЕКИСТОН ЙИГИТЛАРИ»
ГУРУҲИНИНГ ЧИҚИШЛАРИ

Томошалар: 21, 22 декабрь соат 11, 13.30, 16, 18.00 да;
23, 24, 25, 26 27 декабрь соат 11, 13.30, 16.00 да.
28 декабрь соат 11, 13.30, 16, 18.00 да;
29—30 декабрь соат 16, 18.00 да;
31 декабрь соат 16.00 да;
1 январь соат 10, 16, 18.00 да;
2—7 январь соат 16, 18.00 да;
8—12 январь соат 10, 12, 14, 16, 18.00 да бошланади.

Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.

Касса соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Цирк фойесида шошилинч сураткашлик устахонаси ишлаб турибди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

• *Акс садо* •

КЕЛАЖАГИМИЗ ОТАЛАР ҚЎЛИДАДИР

АНЧАДАН буён ота ва ўғил муносабатларига бағишлаб, ўзимни ўйлантириб келаётган фикрлар хусусида бирон нарса ёзмоқчи бўлиб юрган эдим. Тўғриси, бу ҳақда рўзномаларда у-бу ёзилишини кўп кутдим. Мана, ниҳоят, севимли «Тошкент ҳақиқати» (1991 йил 12 октябр)да мунозара бошланди. Мақолада келтирилган фожиа, менимча, отанинг нотўғри тарбияси эмас, балки, шунчаки бахтсиз ҳодиса, имкониятларни тўғри баҳолай олмасликдир, деган ўйга бордим. Шу баҳонада отанинг оиладаги мавқеи хусусидаги фикрларим билан ўртоқлашмоқчиман.

Ота ва ўғил муносабати ҳамиша-ҳамрўз тарбиянинг энг долзарб қирраси бўлиб келган. Ота учун ўғилни ҳар ишга қодир ва комил қилиб тарбиялаш ҳамма замонларда ҳам бурч ҳисобланган. Ота фарзанд камолидан чексиз фахрланган. Ҳар ким фарзанд ўстирар, тарбиялар экан, бу билан ўз зурриётининг бахтли келажагини таъмин этишни хоҳлаган.

Фарзанднинг дунёга келиши, аввало, тангри-таолонинг шу оилага кўрсатган чексиз марҳамати, деб ҳисобланган. Айниқса, ўғил туғилиши оталарга ўзгача хурсандчилик ва кайфият бахш этган. Оилада ўғил боланинг бўлиши кўпроқ маънавий омил бўлган, унга авлод давомчиси деб қаралган. Ҳар бир оиладаги муҳитга ота-она ва фарзандлар ўртасидаги муносабатга қараб баҳо берилган. Шарқ халқларида ота-онанинг ҳурматини жойига қўйиш фарзанднинг муқаддас бурчи ҳисобланиб келинган. Бу ҳақда ҳадисларда шундай дейилади: «Ота-оналарнинг кексалик вақтида ҳар иккисининг ёки бири бўлмаганда бошқасини рози қилиб жаннатий бўлиб олмаган фарзанд хор бўлсин, хор бўлсин ва яна хор бўлсин».

...1985 йилда касалхонада даволанар эдим. Хонамизда оғир дардга мубтало бўлган, ниҳоятда камсуқум бир отахон бор эди. Гапларидан ҳаётнинг аччиқ-чучугини, паст-баландини анчамунча кўрганлиги шундоққина сезилиб турарди. Икки-уч кунда бир марта келсанг бўлади, ишингдан қолмагин, деб тайинлашига қарамасдан ўғли кунига ота олдига икки-уч маротаба келиб, ҳол-аҳвол сўрашни канда қилмасди. Ота ўзидаги меҳр-садоқат, камтарлик ва мардликни ўғлига ҳам юқтира олганлиги мени, ҳамхоналаримни ҳайратга соларди. Бу воқеа хотирамда узоқ сақланиб қолди.

Яна бир мисол. Маҳалламизда ёшлари тўқсондан ошган, ниҳоятда файзли, оппоқ соқолли отахон бўлар эдилар. У кишининг уч ўғиллари бўлиб, уччаласи ҳам касбидан, ишидан кўнгли тўқ, оиласидан бахтини топишган эди. Маҳалладаги маърака ва тўйларга уч ўғил оталарини галма-галдан қўлтиқлаб олиб боришарди. Давраларда эл-юрт, хонадон соҳиби ҳақига дуо қилиб туриб ўғилларига ҳам кўпчиликнинг дуосини олиб берардилар. Отанинг умрингдан барака топ, ҳеч кам бўлма, ортимда қол, деб қилган илтижо ҳамда дуолари барчанинг руҳини кўтарар эди.

Халқимиз ота дуоси олтиндан қиммат, деб бежиз айтмаган. Ота-она кексайиб куч-қувватдан қолганда оқ ювиб—оқ тараш, яъни ҳафтада бир маротаба чўмилтириб, уст-бошини алмаштириш, соч-соқолини олишга кўмаклашиш; кундалик уч-тўрт маҳал озиқ-овқатини муҳайё қилиш — фарзанд учун ҳам қарз, ҳам фарз эканлигини ҳозирги ҳамма ёшлар ҳам билавермайди.

Сўнгги ўн йилликларда маънавиятимиздаги ўпирилиш шунчалик катталашиб кетганлигини шундан ҳам билса бўладики, юртимизда қариялар уйи кўпайди. Энг ачинарлиси, у ерларда туб миллатга мансуб кишиларнинг борлиги ва уларнинг биз ўйлаганчалик «хурсанд» ва «мамнун» эмаслигидир. Уларни қариялар уйига фарзандларининг бемеҳрлиги, оқибатсизлиги ва тарбиясизлиги етаклаб келган. Бу аччиқ ҳақиқатдир.

Қадимий Шарқда фарзанд тарбияси билан ким шуғулланган? Алломалар ҳаёти билан танишсангиз, муаллим танлаш, ўқитиш ишлари ота зиммасида бўлган. Ҳозир-чи? Мактаблардаги ота-оналар мажлиси кўпинча оналар йиғинига айланиб қолади. Ўғил ўрта мактабни тугатиб бирор олий ўқув юртига киришга тайёргарлик кўраётгандагина отанинг фаоллиги ошади.

Халқ орасида «Ота ўғил» деган ибора бор. Бу сўз эл-юрт олқишига сазовор бўлган фарзандларгагина нисбатан айтилади. Шундан хулоса чиқарайлик: эртанги кунимиз тақдири оталар қўлидадир!

Бахтиёр КАРИМОВ,
ўқитувчи.

ГУЛЛАР КЎРИГИ

Яқинда вилоятимизнинг Ғалаба районида жойлашган 45-ўрта ҳунар-техника билим юртида гуруҳлар ўртасида «Гулдаста» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Бу ерда ҳар йили куз фаслида бундай тадбир ўтказиш анъанага айланиб қолган.

— Гуллар байрамини ўтказишдан асосий мақсад,— дейди билим юрти директори Ҳайдар Аҳмедов, — ёш авлодни она табиатни севишга, ардоқлашга, атрофимизни ўраб турган барча мавжудотларни эъзозлашга ўргатиш ҳамда ўқувчиларга нафосат тарбияси беришдир.

Байрамда 14 та гуруҳ ўқувчилари фаол қатнашиб, улар ҳакамлар ҳайъатининг гуллар «ҳаёти»га оид саволларига қониқарли жавоб беришди. Айниқса, 50 69, 73 67-гуруҳ ўқувчилари ўстирган гуллар гўзаллиги ва нафислиги билан бошқалардан ажралиб турди.

Гулдасталар намойиши танловида чиннигул, ромашка, турли атиргуллар, райҳону кактус гулидан тортиб дарахт гулларигача кўз-кўз этилди. Энг яхши гулдаста ҳозирлаган 50- ҳамда 67-гуруҳ ўқувчилари биринчи, 73, 68-гуруҳ аъзолари иккинчи, 69-гуруҳ талабалари эса учинчи ўринни қўлга киритишди.

Ғолибларга билим юртининг фахрий ёрлиғи ҳамда қимматбаҳо совғалар тақдим этилди.

А. АБДУСАТТОРОВ.

СУРАТДА: пойтахтдаги 343 болалар боғчасининг тарбиячиси Мастура Саримсоқова кичкинтойларга меҳнат машғулотида печенье тайёрлашни ўргатмоқда.

Сураткаш Э. МУҲАМЕДОВ.

УЗУМ ШАРБАТИ ТАЙЁРЛАНМОҚДА

УЗОҚНИ кўзлаб иш юритганлар келгусида кўп нарсадан ютишлари табиий. Чунки иқтисодиётдаги тақчилликдан қутилишнинг бирдан-бир йўли тадбиркорлик ва ишбилармонлик билан иш юритишда бўлиб қолди. Паркент ноҳиясидаги Энгельс номли шўро хўжалигида узумни қайта ишлаш цехи ишга туширилишида ҳам айнан шу мулоҳазалар кўзда тутилган эди.

Цех яқинда иш бошлаганлигига қарамасдан маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. Ҳозирги кунларда бу ерда 150 тонна узум шарбати тайёрланди. Бу бир томондан хўжалик иқтисодига катта фойда келтираётган бўлса, иккинчи томондан аҳолининг маълум қисмини иш билан таъмин этди. Хўжалик маъмурияти цех қошида узум ва мева маҳсулотларини консервалаш бўлимини ҳам ташкил этиш мақсадида ҳаракат бошладилар.

М. ТУРСУНОВ.

*

Чайқовчиларни фош қиламиз

ТЕЗКОР ГУРУҲЛАР ИШГА КИРИШДИ

ВИЛОЯТ ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИДА

Вилоят ички ишлар бошқармаси бозор иқтисодиёти шароитида чайқовчилик, олибсотарлик каби жамиятимиз иллатларига қарши муросасиз кураш олиб бориш мақсадида ички ишлар бошқармаси ҳузурида моддий бойликларни, озиқ-овқат маҳсулотларини четга олиб чиқиб кетишни назорат қилувчи давлат инспекцияси бўлимини тузилди. Янги бўлим қисқа муддатда бир қатор ибратли тадбирларни амалга оширди: виждонларини жиғилдонга айлантириб олган нусхалардан бир неча миллион сўмлик саноат моллари, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари тортиб олиниб, давлатга қайтарилди.

Эндиликда ВХСС ходимлари иқтисодий жиноятларга қарши кураш билан шуғулланадилар. Бугунги кунда тезкор гуруҳларнинг аъзолари чайқовчилар, олибсотарларга қарши муросасиз кураш олиб бормоқдалар. Уларнинг иш якунлари ҳар душанба куни ички ишлар бошқармаси бошлиғи, милиция подполковниги Комилжон Ғофуров иштирокида муҳокама этилмоқда.

Тезкор-қидирув гуруҳларининг амалга оширган тадбирлари натижасида 32 та майда олибсотарлик ҳоллари қайд қилинди, салкам 20 минг сўмлик савдодан бекитилган моллар аниқланди, савдо қоидасини бузган 29 киши, майда олибсотарлик учун 115 нафар шахс текширувдан ўтказилиб, улардан салкам 17 минг сўмлик ноёб маҳсулотлар, чет элларда чиқарилган минг қути сигарета тортиб олинди. Тергов ишлари олиб борилмоқда.

Текширишларда Ғалаба район матлубот жамиятининг 2-умумий овқатланиш корхонасига қарашли қандолат цехида салкам бир тонна шакар, 88 шиша коньяк, 270 кило сариёғ камлиги аниқланди. Цех ишчиси А. Ю.нинг уйидан ҳар бири 50 килограмм бўлган 13 қоп шакар, унинг синглиси К.нинг уйидан ҳам 80 қоп шакар топилди. Ноинсофликни қарангки, текин даромад ишқибозлари 15 қоп шакарнинг ҳар бирини 300 сўмдан пуллашибди. Паркентдаги «Ташводстрой»нинг озиқ-овқат таъминотига қарашли 26-дўкон мудири камёб маҳсулотларни яшириш дардига йўлиққанлардан экан. У одамлар зориқиб қидириб юрган 3857 сўмлик маҳсулотни бегона кўзлардан panaлаб қўйибди, 9-магазин сотувчиси А. В. эса «зора қайтимини сўраш эсидан чиқса» деган ниятда харидордан 4 сўм 87 тийин уриб қолаётганда қўлга туширилди. Тўйтепа шаҳрида яшайдиган фуқаро Г. Қ. беш қути вермишелнинг ҳар бирини 90 сўмдан пуллаётганда ушланди. Ўзининг айтишича, унга бу «ноёб» маҳсулотларни «Пахтаой» матлубот жамиятининг 16-магазинидан беришганмиш. Ангрен бозоридаги текшириш пайтида панталон, колготки, пайпоқ, целлофан қопчалар, атрупалар билан чайқовчилик қилаётган И. А.нинг «фаолияти»га чек қўйилди.

Эътибор берган бўлсангиз ҳозир кўпчилик сигарета сотишга ўтиб олган. Улар қаёқдан олишяпти? Ахир магазинларда сотилмаётганига анча бўлиб қолди-ку. Тезкор гуруҳ ходимлари ана шу ва бошқа саволларга тўлиқ жавоб топишга астойдил бел боғладилар.

ТАҲРИРИЯТДАН: Бундан буён вилоят ички ишлар бошқармаси тезкор-қидирув гуруҳларининг ўтказган текширишлари якунлари ҳақида мунтазам равишда ахборотлар бериб борилади.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ СПОРТ ҚЎМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН БОКС ФЕДЕРАЦИЯСИ

1991 ЙИЛ 10—14 ДЕКАБРЬ КУНЛАРИ
«ЮБИЛЕЙ»
МАРКАЗИЙ
СПОРТ САРОЙИДА

ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО ТУРНИРИ 1991

Финляндия, Руминия, Туркия, Болгария, Польша, Қанада, Швеция, Италия, Ўзбекистон ва Иттифоқ Республикалар терма командаларининг кучли боксчилари иштирок этади.

Мусобақалар 10 декабрь соат 17.00 да тантанали равишда очилади.

11 ва 12 декабрда соат 12.00 ва 18.00 да бошланади.

13 ва 14 декабрда соат 12.00 да ярим финал ва финал мусобақалари бўлиб ўтади.

ТУРНИР БОШ ҲАКАМИ: халқаро тоифадаги ҳакам Т. ҒУЛОМОВ.

Ўзбекистон Республикаси Моддий-техника таъминоти давлат-кооператив комитетининг
РЕСПУБЛИКА ТИЖОРАТ-АХБОРОТ БИРЛАШМАСИ
ва «ТАШГЛАВСНАБ»нинг
ТИЖОРАТ-АХБОРОТ МАРКАЗИ
1991 йилнинг 17—19 декабрь кунлари
ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ
Ўзбекистон Республикаси Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида ҳамкорликда
корхоналар, ташкилотлар, маҳкамалар, кооперативлар, жамоа ва давлат хўжаликлари учун
— фойдаланилмаётган маҳсулотлар, ўрнатилмаган асбоб-ускуналарни хўжалик муомаласига (маблағ айланишига) жалб этиш;
— ишлаб чиқариш-техника йўналишларидаги маҳсулотлар, хом ашё, асбоблар;
— корхоналар ўртасида маҳсулот айирбошлаш ва таъминлаш учун шартномалар тузиш бўйича

РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ - САНОАТ ЯРМАРКАСИНИ ЎТКАЗАДИЛАР

Ярмарка-кўргазма манзили: Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 107-уй, Ўзбекистон Республикаси Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси тематик павильони.

Қатнашиш учун талабномалар қуйидаги манзилга юборилсин: 700038, Навоий кўчаси, 7-уй, Ўзбекистон Республикаси Моддий-техника таъминоти давлат-кооператив комитетининг Республика тижорат-ахборот бирлашмаси.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 34-53-87, 34-53-90, 33-05-48, 41-16-60.

Тошкент агрегат заводи
T28X4 тракторининг икки ғилдиракли олд кўприкларини
БАРТЕР АСОСИДА
СОТАДИ

Телефонлар: 48-16-24, 48-15-62.

ТОШКЕНТ АГРЕГАТ ЗАВОДИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ «САРБОН» ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар — 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар — 325666.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: 6464. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 20.25. 44 минг нусха босилди.